چنڊ ۽ چڪور

پروانو
سيوهاڻي

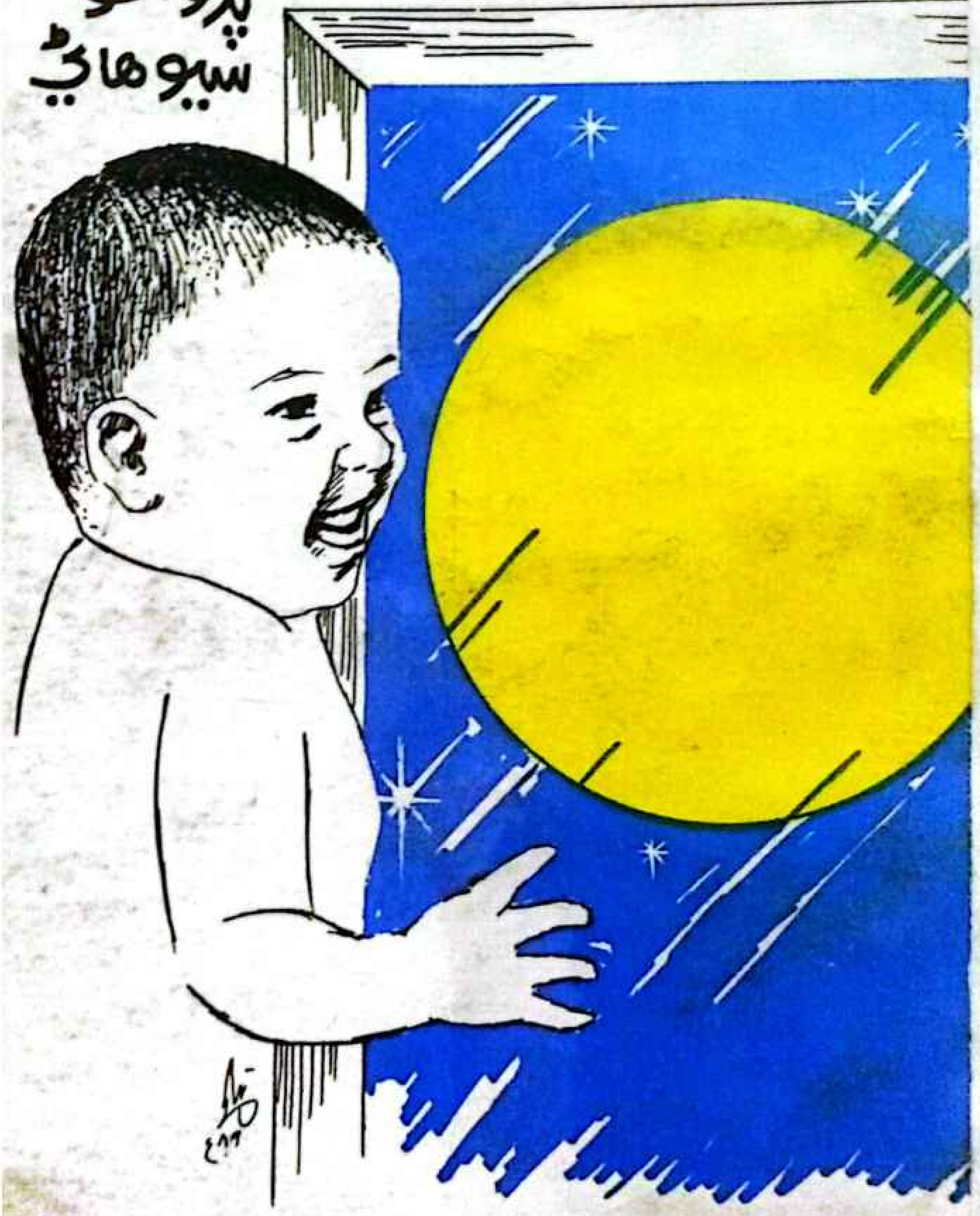

Soorih Sindhi Adab

جي لهوارو لوڪ وهي ، تون اوچو وهه اوپار

SAHIB KHAN “SOORIH” MIRANI

0344 3919786 & 0300 3404488

چنڊ ۽ چڪور

[ٻارن جون ڪهاڻيون]

SOORIH SINDHI ADAB

پروانو سيوهاڻي

سرهاڻ پبليڪيشن سيوهڻ

ليکڪ جي مالڪيءَ جا اختيار هٿيڪا

ڪتاب:- چنبي ۾ چڪور
موضوع: ڪهاڻيون (ٻاراڻو ادب)
ليکڪ:- پروانو سيوهاڻي
ڇاپو:- پهريون
ڳاڻيٽو:- ٻه هزار
پروڊڪشن انچارج:- محبوب علي سومرو
ڇپائيندڙ:- خادم شيخ پاران سرهاڻ پبليڪيشن سيوهڻ.
ڇپيندڙ:- خواجه پرنٽنگ پريس، گاڏي کاتو حيدرآباد.

SOORIH SINDHI ADAB

قيمت ڏهه رپيا.

ارپنا:-

هي ڪتاب سنڌ ڌرتيءَ جي انهن جوڌن جوانن کي ارپيا ٿو جن سنڌ ڌرتيءَ جي آزاديءَ لاءِ پنهنجو سر ڏيئي سنڌ ڌرتيءَ جي سينڌ سواري آهي.

پروانو سيوهاڻي

SOORIH SINDHI ADAB

ليکڪ ڇا ٿو چوي..............؟

ڌرتيءَ جا روشن ستارو................، اوهان کي خبر آهي ته آءٌ ڪير آهيان......! چڱو آءٌ ٿو اوهان کي ٻڌايان ته آءٌ ڪير آهيان.

ٻارو! آءٌ ٻارن جو شاعر، ڪهاڻيڪار آهيان ۽ (ٻارن لاءِ بهترين ڪهاڻيون ناٽڪ لکندو آهيان بس اهائي منهنجي حرڪت/ڌنڌو آهي)، آءٌ ٻارن لاءِ ان ڪري لکندو آهيان جو منهنجو پيار سان (ٻارائي ادب) سان تمام گهڻي دلچسپي آهي......، ۽ جيستائين جيئرو آهيان زندگيءَ ساٿ ڏنو تيستائين آءٌ (ٻارائي ادب) جي اوسر لاءِ ٻارن جي ڪتابن ۾ ڪم ڪندو رهندس، بس اهائي منهنجي خواهش آهي.

مون ٻارن جي ادب ۾ اڳ ۾ به ٽي خوبصورت ڪتاب ڇپرائي پڌرا ڪيا آهن انهن ۾ (ٽياسيءَ جا ٽي ناٽڪ)، (تماشو)، (پکن جي دس ۾) ۽ هيءَ چوٿون نڪور ڪهاڻين جو مجموعو (چنڊ ۽ چڪور) آهي. جيڪو هاڻي ٻارائي ادبي ڪيتر ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو آهي. هي نڪور ڪهاڻين جو مجموعو مٿي ڇاپيل ڪتابن کان

SOORIH SINDHI ADAB

گهڻو مختلف آهي. مون اها وڌ ۾ وڌ ڪوشش ڪئي آهي ته ڪهاڻين جي روپ ۾ آءٌ ٻارن جي مسئلن جي نشاندهي ڪريان، جيئن ٻار پنهنجي مسئلن کان باخبر رهن. مون جيڪو ڪجهه ڏٺو ۽ محسوس ڪيو آهي اهوئي ڪهاڻيءَ جي صورت ۾ پيش ڪيو آهي. آءٌ جيڪو به لکيو آهي ان مان مطمئن آهيان. ڪهاڻين جا عڪس ۽ ڪردار به اهي آهن جيڪي اسان جي معاشري ۾ موجود آهن ۽ ان سان گڏ حرڪتي، مزاحيا ۽ سياسي ڪردار به آهن جن ۾ ڀرپور نموني سان ٻارن جي جذبن ۽ احساسن جي ترجماني ڪئي وئي آهي.

اسانجو اڄ جو ٻار تمام گهڻو باشعور آهي هو گونگو يا ٻوڙو ڪونهي. هو پنهنجي مسئلن تي چڱي نموني ڳالهائي سگهي ٿو اهڙائي موضوع ۽ ڪردار هن ڪهاڻين جي مجموعي (چنڊ ۽ چڪور) ۾ موجود آهن.

اها اوهان کي خبر هئڻ گهرجي ته ٻار اسان جي قوم جي (قوت) طاقت آهن، اها طاقت آهن جيڪا وهندڙن دريائن جو رخ بدلائي سگهي ٿي. ٻار انقلاب جو اهڃاڻ آهن.

اوهان دنيا جي انقلاب جون تواريخون پڙهي ڏسو انهن ۾ ٻار جو اهم ڪردار رهيو آهي.

پر افسوس جو اسان ٻار کي هميشه هڪ رانديڪو سمجهي ۽ ان سان راند ڪيڏي ڪيڏي جڏهن ٿڪجي پوندا آهيون ته ان کي (اسٽور روم) جي حوالي ڪري

ڇڏيندا آهن۔ اهي ڪيڏي نہ ٻار سان بي انصافي آهي اسان جا چوٽيءَ وارا ڪهاڻيڪار ٻہ ٻارن جي ادب طرف ڪوبہ ڌيان نٿا ڏين هو ٻارن لاءِ لکڻ ۾ پنهنجي گهٽتائي سمجهن ٿا اها ڏک جي ڳالهہ آهي۔

ٻار تہ اسان جي مستقبل جا مالڪ آهن ۽ هن رنگين ڪائنات جا اهي رنگ آهن جن کي هر وقت اکيون ڏسي ٺري پونديون آهن۔ ٻار ڌرتيءَ جا چنڊ ستار آهن جي اگر هن ڪائنات ۾ ٻار جو وجود نہ هجي هان تہ پوءِ اسان کي هيءَ ڪائنات هڪ جيل جي بند ڪوٺڙي وانگر لڳي هان، چئو طرف اونده ۽ اونداهي لڳي هان۔

-پروانو سيوهاڻي

پرواني سيوهاڻي کي - سيليوٽ!

مهاڳ

سنڌ جي نقشي ۾، اسان جو ٻار جنهن کي اسين ڪمزور ۽ هڏن جي مٺ، سمجهندا آهيون، اسان جي طاقت بڻجندو وڃي. ٻار، جنهن کي اسين عام طرح ڪم عقل ۽ محض ٻار سمجهندا هئاسين موجوده هاڃيڪار حالتن ۾، اهو اسان جي چڱي طاقت بڻجي رهيو آهي. ان جو اندازو سنڌ جي ڳوٺن ۽ شهرن ۾ ٿيندڙ هاٺوڪن جلوسن جي اڳوائي ۽ قربانين کان سواءِ، انهن جي منظم تنظيمن جي ڪارڪردگي مان به لڳائي سگهجي ٿو. ذهين، باهمت ۽ ٻلوان؟ ٻارڙن جا ذهن، رڳو تنظيمن ۾ ئي سرگرم ڪونه آهن. آهي ادب ۾ به آهن. ۽ خاص ڪري ٻاراڻي ادب ۾ پرواني سيوهاڻي کي سيليوٽ! جنهن پنهنجي اڌ ۽ اڻ پوري وجود ذريعي، سنڌ جي ٻارڙن جا ذهن فتح ڪيا آهن، باوجود نحيف ۽ ڪمزور وجود رکندي، پرواني سيوهاڻيءَ جون ٻارڙن لاءِ ڪيل

ڪوششون ۽ ڪاوشون، سنڌ جي وڏن وڏن ۽ سگهه پرين ادارن جي ڪارڪردگيءَ تي ڀاري آهن، اڄ پروانو سيوهاڻي، ٻارڙن جي ادب لاءِ ڪيل جاکوڙ جي باعث هڪ ادارو بڻجي چڪو آهي. سندس سلسليوار ڪتاب "سرهاڻ،" سندس ٽي مجموعا تماشو (ڪهاڻيون)، نياسيءَ جا ٽي ناٽڪ، پکين جي ديس ۾ (ناٽڪ) ۽ هاڻي ڪهاڻين جو هي مجموعو ان جو ثبوت آهن. چون ٿا تاڙي هڪ هٿ سان ڪڏهن به ناهي وڄندي. ان لاءِ ٻئي هٿ جي اوس ضرورت پوندي آهي. اڄ ٻارڙن لاءِ ڪهاڻي ڪيتر ۾ ڪين تاڙي وڄائي وندرائڻ لاءِ هڪ هٿ جي اڪبر جسڪاڻي جو آهي ته ٻيو وڏو هٿ آهي پرواني سيوهاڻي جو. ڪيڏا نه هم وزن ۽ هم قافيا ليکڪ آهن ان ڪي ڇٻو آهي: ٻه ته ٻارهن. ٻنهي ليکڪن جي لاءِ ائين چوڻ بنهه غلط ڪونه ٿيندو ته سڪي جو، جي هڪ پاسو جسڪاڻي آهي ته ٻيو پاسو آهي سيوهاڻي. جيتوڻيڪ ٻنهي جي ڪهاڻين جا موضوع لکڻ جا ڏاوڻ سندن رت جي گروپن وانگر جدا جدا آهن، پر منجهن سنڌ جي ٻارڙن جا مامرا انهن جا اهڃ، سرڪاري غير سرڪاري سطح تي غريب ٻارن سان ٿيندڙ زيادتيون اهڙا موضوع آهن، جن تي ٻنهي ڄڻن نهايت ذهانت سان لکيو آهي. پر اجهان به جنهن نقطي کي، پرواني سيوهاڻي پنهنجي ڪهاڻين ۾ آدرش طور پيش ڪيو آهي، اهو هي آهي ته سنڌ جي سڀني ٻارڙن جي هٿن ۾ هو مال چارڻ واري لٺ

۽ مٿي تي ڪهاڻين جي پري ڏسڻ بدران، ڪسج ۾ ڪتاب ڏسڻ گهري ٿو. هو چاهي ٿو ته سنڌ جي ڳوٺ ڳوٺ شهر شهر، ۾ ٻار علم جي روشني حاصل ڪن. پنهنجي ڪهاڻي ملان مرڏي ماءُ، ۾ هن اهڙي خواهش جو اظهار به ڪيو آهي. ۽ هن جي خواهش به اهڙي سماج جي تعمير لاءِ آهي جنهن ۾ ڪو به ٻار ملان خميسي جي مڪتب ۾ قيد نه رهي، نه ئي مڪتبي روايت مطابق ڪيس در در وڃي خيرات جي ماني لاءِ هٿ ٽگهو پوي. هن ڪهاڻي ۾ ٻارڙن جي مائٽن لاءِ اهو پيغام آهي ته هي ڏور ٻارن کي مدرسي ۾ ويهاري حافظ، ملون يا مڪتبي بنائڻ جو ناهي. جديد تعليم حاصل ڪرڻ جو آهي.

چڙي جي آتم ڪهاڻي نهايت دلچسپ ۽ معلوماتي ڪهاڻي آهي. هن ڪهاڻيءَ ۾ آتم ڪهاڻي ٻڌائڻ وارو انداز اختيار ڪري، لوهر جي دڪان ۽ چڙي جي تياري جو مرحله وار ۽ ترتيب وار ذڪر هن نهايت مهارت سان ڪيو آهي. مٿين ٻنهي ڪهاڻين ۾ عجب هڪ جهڙائي پسجي ٿي. مثال طور چڙي، لوهر جاءِ جانو ملين جا ڏک ۽ مارون ساڳي ريت برداشت ڪن ٿا، پر جانو، اهو سڀ ڪجهه سهڻ جي باوجود جاهل جو جاهل، جڏهن ته چڙي پنهنجي مار ۽ ڏکن مٿي ڏک برداشت ڪرڻ واري سزا کان پوءِ چوي ٿي: ٻارو اڄ مان چلهڙي جي ڳاني ۾ بدل آهيان ۽ سچو

ڏينهن ٻٽي لڻ ٽڻ ڪريان.

پرواني سيوهاڻيءَ جي ڪهاڻين جي موضوعن تي نظر وڌم نه آهي، هن جي سياسي سجاڳي ۽ سماجي سرت جون گواه نظر آيون. هن گهڻو ڪري پنهنجا موضوع هيٺين ڪلاس جي اپالن هارڙن، ميلن ملاڪڙن ۾ حالتن هٿان مجبور "ناچو" هارڻ، مدرسي ۾ ديويءَ ۽ ڪٻڙن جا ڇها ڪاڏي حافظ قرآن ٿيندڙ معصومن جي روداد بابت آهن. انهن موضوعن تي لکندي هن هر ڪهاڻيءَ جي بند ـ مٺ ۾ مقصد ۽ پيغام جو روشن ٽانڊاڻو ضرور رکيو آهي. ۽ ان ٽانڊاڻي جي روشني تي بقول پرواني جي، "ڪيترائي پروانه اچي گڏ ٿيا آهن."

ڪهاڻي ناچو ۾ هارڻ ڪي جاهل رکڻ ۽ انهن کي ناجائز ۽ ڪنداين واتن تي کهلي وٺي اچڻ جي خلاف، ليکڪ جو احتجاج آهي. ۽ سهجس هڪ حساس ليکڪ جي اک لڙڪن سان پريل پٺي نظر اچي ڇوته جنهن ٻار جي ڪلهي ۾ ٿيلهو ۽ وڪون اسڪول ڏانهن هجڻ گهرجن، ان ٻار جي پيرن ۾ ڇير ۽ وڪون انهن ماڻهن ڏانهن ڪچنديون نظر اچن ٿيون جن جي هٿ ۾ ڪين ڳاڙهو نيرو نوٽ نظر اچي ٿو. ناچو ڪهاڻيءَ ۾ پروانو ڪٿي ڪٿي پنهنجي جذبات تي قابو نه پائي سگهيو آهي ۽ اهڙا جملا به لکي ويو آهي جيڪي هارڻن جي ڪنهن آڪاڻيءَ ۾ غير مناسب ٿا لڳن، مثال طور "اهڙن خود غرض ماڻهن ڪي سان لعنت ڪرڻ لڳس" (صفحه 30)،

ٿڪ سنڌس ٻيءَ کي ڪاربون ڏيڻ لڳس“ (صفحه 35)، خاص ڪري ڪهاڻي جڏهن ٻارڙن جـي ـ ڪَيا ۽ تربيت لاءِ لکي ٿي وڃي ته اهڙن جملن کان پرهيز ضروري آهي. پلاند، اهڃاڻي ڪهاڻي ۽ جانورن جو شڪار ڪندڙ ظالم چيتي جي چالاڪين ني چٽر آهي، ۽ ظلم ڪـي نهوڙڻ جو درس ڏئي ٿي

ڪهاڻي احتجاج: سنڌ جي ۽ خاص ڪري حيدرآباد ڪراچي ۽ نوابشاه جي هاڻوڪين حالتن کي نظر ۾ رکي لکي وئي آهي. هي ڪهاڻي ٻارڙن لاءِ وڏو اتساهه مهيا ڪري ٿي. پرواني سنڌ جي صورت حال کي هن ڪهاڻيءَ ۾ نهايت ذهانت سان آڻيو آهي ۽ ائين ڪندي هن ٻارڙن لاءِ ڪامريڊ سوڍي جهڙا آدرشي ۽ رهنما ڪردار ني ٻارڙن رکي اتساهڻ لاءِ ماڊل طور پيش ڪيو آهي. جيئن سنڌ جـا پيا ٻارڙا سوڍي جي بهادري ۽ همٿ کي ڏسي ان جو اثر قبولين، خاص ڪري هن ڪهاڻي جي هڪ سٽ سان ڪير سهمت نه ٿيندو. ”اڄ جو ٻار ڪالهوڪي ٻار وانگر سست گيدي نـه آهي پر ان کان ڪتيرا پيرا وڌيڪ هوشيار ۽ چالاڪ آهي. اڄ جو ٻار ڏاڍو سجاڳ آهي.......

ڪهاڻي واحد وسائينس، تاثر سـان ٽمٽار ڪهاڻي آهي ۽ مينهن جي انتظار ڪندڙ ٻار (ڪوڏ) جي ڪهاڻي دل ڏڪائيندڙ روداد آهـي ۽ پڙهڻ سان وڏو تاثر پيدا ڪري ٿي. ڪهاڻي واحد وسائينس وانگر ڪهاڻي ”ٻسو

پکيئڙن ”جو نه فقط عنوان نئون ۽ وڻندڙ آهي پر اُن سان گڏوگڏ جهرڪ ۽ جهرڪي جي همٿ جي نهايت سهڻي ڪهاڻي آهي. جن همٿ ۽ جرئت جو مظاهرو ڪندي، پنهنجن ننڍڙين ۽ نازڪ چهنبن سان، پڃري ۾ بند ٿيل طوطي جو دروازو کولي کيس آزاد ڪيو. هن ڪهاڻي ۾ درس ڏيندي، پرواني ڪهڙا نه سهڻا جملا لکيا آهن ”طوطي کي، جهرڪ ۽ جهرڪي هوا ۾ آزاد اُڏامندو ڏسي ڏاڍو خوش ٿي رهيا هئا.“ شال اِها آزادي سنڌ جي هر جاندار کي حاصل ٿئي.

ڪهاڻي چنڊ ۽ چڪور پرواني جي خوبصورت لکڻي آهي. ڪهاڻيءَ جي اڻت ۽ اُن جي فنڪارانه ٻولي اِها اڳ، ڪٿي ٿا ڪن ته پروانو، ٻارڙن لاءِ اڳتي هلي اجان به وڌيڪ اعليٰ معياري ۽ شاندار ادب تخليق ڪندو.

زندگي ۾، اسان ڪنهن جو قدر ڪيو آهي جو پرواني سيوهاڻي جو ڪنداسين؟ خير هن حياتيءَ ۾ سندس قدر ٿئي نه ٿئي. سندس لاڏاڻي کان پوءِ هن جي ڪتبي وٽ سنڌ جا ٻار ضرور گلابن جي ورکا ڪندا. اِها ته خير مستقبل جي ڳالهه ٿي، منهنجي طرفان اڄ ئي زنده حيات ۽ ٻارڙن جي وڏي ليکڪ پرواني سيوهاڻي کي سيليوٽ.

ريڊيو حيدرآباد
19-10-89

نصير مرزا.

چنڊ ۽ چڪور

★ٻٻو اڃا مس ٻنڌنڌڙن ۾ هو ته چانڊوڪين راتين ۾ هو چمڪندڙ چنڊ کي ڏسي ٽهڪڙا ڏيندو هو ۽ سندس امڙ کيس سهاري پاڻ وڃي گهر جو ڪم ڪار ڪندي هئي. ته ٻٻو چنڊ کي چمڪندڙ کينوڻڙو سمجهي پنهنجا پتڪڙا هٿ چنڊ ڏانهن ڪڍي چنڊ کي پڪڙڻ جي ڪوشش ڪندو هو ۽ پنهنجي منهن سان وڏا وڏا ٽهڪ ڏيندو هو، پر جڏهن چنڊ سندس هٿن ۾ نه ايندو هو ته يڪدم وڏي آواز ۾ روئڻ لڳندو هو ماڻس ٻٻوءَ جي روئڻ جو آواز ٻڌڻ سان ئي پنهنجا سمورا ڪم ڪار ڇڏي اچي ٻٻوءَ کي پنهنجيءَ ڇاتيءَ سان لائيندي هئي ۽ چنڊ ڏانهن پنهنجي آڱر جو اشارو ڪندي چوندي هيس ته ”اوهيو مامو چنڊ“ ۽ ٻٻو مامي چنڊ جو نالو ٻڌڻ سان پنهنجي روئڻ کي بند ڪري ڇڏيندو هو.

هڪ رات اوچتو ٻٻوءَ پنهنجي ماءُ سان ڪيٽو ڪيو ته ”مامو منهنجي هٿن ۾ آڻي ڏي ته آءٌ ساڻس راندڙي ڪندان.“ ماڻس ٻٻوءَ کي گهڻوئي سمجهايو چيائينس ته

منهنجا چڪور پٽ، تنهنجو (ماما چنڊ) توکان تمام گهڻو پري آهي، هو اسان وٽ نٿو پهچي سگهي ۽ نه وري اسان ٿا چنڊ تي پهچي سگهون، پر پپوءَ پنهنجي امڙ جي هڪ به ڪانه ٻڌي ڏاڍو ضد ڪرڻ لڳو ۽ پنهنجي امڙ کي چوڻ لڳو ”چنڊ مون کي آڻي ڏيو نه آءٌ چنڊ سان راند رهان“ هو روئيندو رهيو، ۽ ماڻس پپوءَ کي سمجهائيندي رهي.

ايتري ۾ پپوءَ جو پيءُ به اچي ويو پپو پيءُ کي ڏسي اڃان به وڌيڪ روئڻ لڳو ڪيس اها پڪ هئي ته ابو مون کي چنڊ ضرور وٺي ڏيندو پڻس پپوءَ جي مٿي تي پيار ڀريو هٿ ڦيري چيائين ”پپو ڇو ٿو روئين سنا ٻار ٿورئي روئندا آهن“ هن پپوءَ جي ڳل تي چمي ڏيئي کيس ڇاتيءَ سان لاتو.

پپو پيءُ جي پيار ڪرڻ سان تمام گهڻو خوش ٿيو سندس سڏڪا ٿڪن ۾ بدلجي ويا، ۽ پپو پيءُ کي چوڻ لڳو ابو مون کي چنڊ آڻي ڏيو ته آءٌ چنڊ سان راند رهان“ هن چنڊ ڏانهن پنهنجي آڱر جو اشارو ڪندي پڻس کي چيو.

پڻس بنا ڪنهن دير جي کيس چيو ”پپو آءٌ هاڻي جو هاڻي ٿو پنهنجي پٽ کي چنڊ آڻي ڏيان“ پڻس پيار ڏيندي پپوءَ کي چيو.

اها رات چوڏهين جي رات هئي چنڊ به چوڏهين سالو حسين جوان اڙهنگ ۽ جوڙو پنهنجي ڌرتيءَ تي جرڪندڙن

۽ برندڙ انسان کي پنهنجي جوت ۽ جمال جا جوهر ڏيکاري رهيو هو.

پپوءَ جو پيءُ ڪمري مان آرسي کڻي آيو ۽ آرسي چنڊ ڏانهن ڪري پپوءَ کي ڏيکاريائين ته آرسيءَ ۾ چنڊ جو عڪس ڏسڻ ۾ آيو چنڊ پنهنجي پر ۾ ڏسي

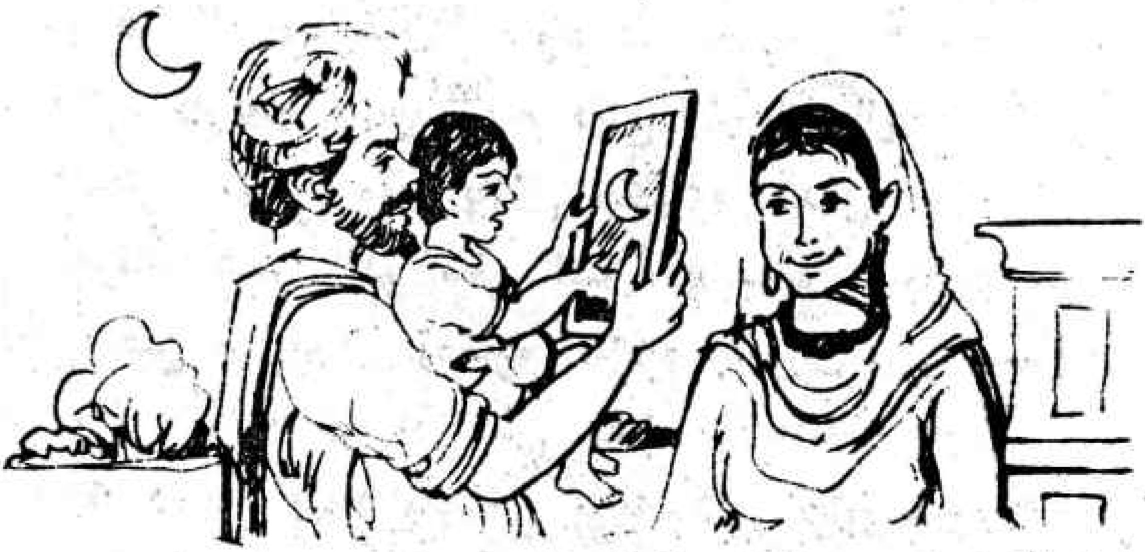

پپو ڏاڍو خوش ٿيڻ لڳو ۽ خوشيءَ مان وڏا ٽهڪ ڏيڻ لڳو سندس پيءُ ۽ ماءُ پپوءَ کي خوش ڏسي پاڻ به خوش ٿيڻ لڳا.

جڏهن پپو سمجهه ڀريو ٿيو ته کيس خبر پئي ته چنڊ اسان کان تمام پري آهي پر پپوءَ کي چنڊ سان اوتري محبت هوندي هئي جيتري هن کي ٻالڪپڻ ۾ هوندي هئي.

رات ٿيندي هئي ته ماڻس کيس ”چنڊ ۽ چڪور“ جي آکاڻي ٻڌائيندي هئي ۽ پپو ڏاڍي شوق سان پنهنجي ماءُ کان چنڊ ۽ چڪور جي آکاڻي ٻڌندو هيو. کيس دل ئي دل ۾ (چڪور) پکيءَ کي ڏسڻ جو شوق پيدا

ٿيو ۽ هو پاڻ کي به (چڪور) محسوس ڪرڻ لڳو. ڪڏهن ڪڏهن ته ماڻس به پيار مان کيس ”چڪور“ ڪري سڏيندي هئي.

مزي جي ڳالهه آهي ته پپوءَ جي گهر جي سامهون ”مامي چنڊ جو به گهر هيو سڄو شهر کيس (چاند خان) سڏيندو هو، پر پپو کيس ”مامي چنڊ“ جي نالي سان سڏيندو هو ”چاند خان“ پپوءَ کي جتي به ڏسندو هو ته مرڪي چوندو هيس ”پپو بيٹي ڪيسا حال هے “ ۽ پوءِ پنهنجي کيسي مان پاولي ڪڍي سندس هٿ تي رکي چوندو هيس ”لو ٽافي لينا“ ۽ پوءِ ڪپڙي جي بجڪي هٿن ۾ وجهي ٽڪڙو ٽڪڙو جانورن جي اسپتال ڏانهن رخ رکندو هو اتي ئي ملازمت ڪندو هو.

هڪ ڏينهن پپوءَ پنهنجي پيءُ کان پڇيو هيو ”ابو مامي چنڊ جو اصلي ڳوٺ ڪٿي آهي“ ته پڻس ٻڌايو هيس ته ورهاڱي کان اڳ هو هندستان ۾ رهندا هئا پوءِ سنڌ ۾ لڏي آيا ان وقت آءٌ به ننڍو جيترو هيس.

جيئن جيئن پپو وڏو ٿيندو پئي ويو تيئن تيئن سندس سوچ ۽ سمجهه ۾ اضافو اچڻ لڳو ۽ هو عجيب غريب حرڪتون ڪرڻ لڳو سندس پيءُ ماءُ پپو جون مزيدار شرارتون ڏسي ٻئي زال ۽ مڙس چوندا هئا ته پپو وڏو ٿي سائنسدان ٿيندو انهي ڪري پپوءَ جي گهر وارن پپوءَ کي ننڍ پڻ کان وٺي سندس کي آزاد ماحول ڏيئي ڇڏيو جيئن پپو پنهنجو عملي ڪم بغير ڪنهن روڪ جي

ڪري سگهي.

هڪ ڏينهن پپوءَ کي ڪلاس ۾ استاد سائنس جي پيرڊ ۾ سمجهايو هو ته "اڄ جي انسان تمام گهڻي کوجنا ڪئي آهي ايتريءَ حد تائين جو اڄ جا انسان وڃي چنڊ تي رسيا آهن، ۽ توهان اڃان اوتي جو اوتي بيٺا آهيون" پپوءَ کي پنهنجي استاد جا چيل اهي جملا سندس ڪنن ۾ لڳاتار گونجڻ لڳا هن کي به چنڊ تي وڃڻ جو خيال ٿيو، ته جيڪر آءٌ به چنڊ تي وڃان ۽ وڃي چنڊ جو سير ڪري اچان. پنهنجي ذهن ۾ اهو سٺاءُ سٺي هن چنڊ تي وڃڻ لاءِ هڪ پاڻي جي چنڊ گاڏي ٺاهي، جڏهن چنڊ گاڏي ٺهي تيار ٿي ته هن جي ذهن ۾ خيال آيو ته آءٌ "چنڊ گاڏي" ابو کي ڏيکاريان، هو اها "چنڊ گاڏي" ڏسي ڏاڍو خوش ٿيندو.

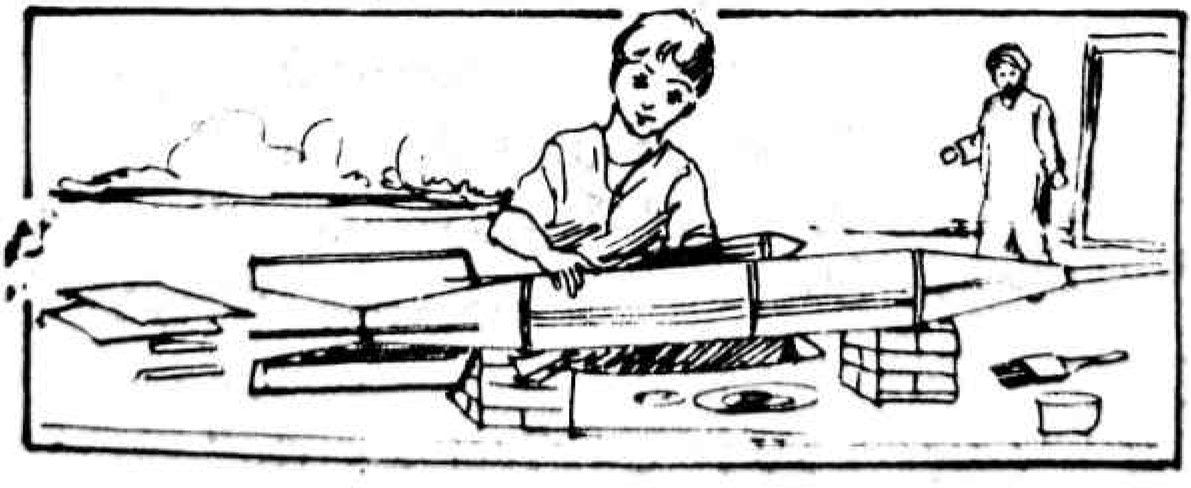

پپو اڃان انهيءَ سوچ ۾ هو ته سندس ڪلهي تي هلڪي ٿڦڪي هڻندي چيو "پٽ، ڪهڙا حال اٿئي"

سندس هٿ ۾ هڪ ٻاراڻو رسالو هو هن اهو رسو پپو کي ڏيندي چيو ”اڄي هي وٺ مون تنهنجي لاءِ سوکڙي آندي اٿم ”سوکڙي“ پپو خوش ٿيندي چيو.

”ها.... سوکڙي ۽ اها سوکڙي جيڪا تنهنجي هٻري ڪري.“ سندس، ابوءَ کيس پيار وچان سندس وارن هٿ ڦيريندي چيو.

”ابو سوکڙي ڏاڍي پياري آهي“ پپوءَ پٽس کي ڀاڪر پائيندي چيو.

”پپو پٽ، هي ڇا ناهيو اٿئي؟“ سندس جي نظر چنڊ گاڏيءَ تي پئي جيڪا پپوءَ ناهي هئي.“

”ابو هيءَ چنڊ گاڏي آهي.“ پپو خوشيءَ مان چپن تي مرڪ آڻيندي پيءُ کي جواب ڏنو، جيڪو حيرت مان چنڊ گاڏيءَ کي ڏسي رهيو هو.

”چنڊ گاڏي“ پٽس اچرج ڪائيندي چيو.

”ها ابو.......چنڊ گاڏي. آءٌ هن تي چڙهي چنڊ جو سير ڪرڻ ويندس.“

”ها پٽ تون ضرور چنڊ تي ويندين.“

”ابو چنڊ ڌرتيءَ کان ڪيترو پري آهي؟“ پپوءَ پٽس کان پڇو، جيڪو حيرت مان پپوءَ ڏانهن نهاري رهيو هو.

”پٽ چنڊ اسان کان هزارين ميل پري آهي.“

”هزارين ميل ابو؟“

”ها هزارين ميل پپو اچرج وچان آڱر وات ۾

وجهندي چيو.

”ابو اوهان کي خبر آهي؟“

”ڪهڙي........؟“

”ابو سڀ کان اول ڪهڙي سائندان چنڊ تي قدم رکيو؟“ پپو پيءُ کان پڇيو مسٽر فيل آرانگ ۽ ان کانپوءِ ايڊون ايلڊرن ۽ ڪونز، انهن ٽنهن ئي پهرين چنڊ تي قدم رکيو.“

ابو اهي خوش نصيب آهن! جيڪي چنڊ تي ويا آهن“ پپوءَ پيءُ کي چيو جيڪو ڪرسيءَ تي اخبار پڙهي رهيو هو.

”ها پٽ، تون سچ ٿو چوين اهي واقعي خوشنصيب آهن.“ پيس نظر جو چشمو لاهي پپوءَ ڏانهن نهاري چيو

”ابو سائين سائنس واري چيو آهي ته چنڊ ڌرتيءَ کان پري آهي.“

”تنهنجو سائين سچ ٿو چوي.“

”ابو مامو چنڊ مون کي چوڏهين رات ڏاڍو خوبصورت لڳندو آهي.“

”پپو پٽ ان رات تنهنجي مامي جي ڦوهه جواني هوندي آهي.“ پيس پپوءَ ڏانهن نهاري چيو، جيڪو غور سان پيءُ جون ڳالهيون ٻڌي رهيو هو.

”ابو آءٌ چنڊ تي ضرور ويندس.“ هن پنهنجي عزم جو پختو اظهار ڪندي چيو.

”ها........، تون هڪ ڏينهن چنڊ تي ضرور ويندين.“

هن سندس ڪلهي تي ٿڦڪي هڻي چيو.

"ابو اوهان کي خبر آهي؟"

"ڪهڙي خبر آهي؟"

جنهن جاءِ تي سائنسدان لٿا هئا ان جاءِ کي ڇا چوندا آهن؟"

پپو جو اهو سوال ٻڌي پڻس ڪجهه دير لاءِ سوچ ۾ پئجي ويو ۽ پوءِ چوڻ لڳو ان جاءِ کي بحري سڪوت چئبو آهي.

"بحري سڪوت!"

ها....، بحري سڪوت."

ابو چنڊ جو سفر سائنسدانن ڪيترن ڏينهن ۾ مڪمل ڪيو؟" پپو هڪ دفعو وري پيءُ کان مجهائيندڙ سوال پڇيو، پڻس هن ڏانهن نهاري مرڪي چيائين "تون منهنجي جند نه ڇڏيندين، مون کي ته آئين پيو لڳي ڄڻ تون هاڻي تو چنڊ تي وڃين."

"ابو اوهان ته چيو هيو ته، جيڪا ڳالهه سمجهه ۾ نه اچي اها مون کان پڇندو ڪر" پپوءَ پيءُ کي ناراضگي مان چيو.

پڻس وري اخبار پڙهڻ ۾ شروع ٿي وڃي ٿو ۽ پپو پڻس ڏانهن نهاري وري پنهنجيءَ چنڊ گاڏيءَ کي هٿ ۾ کڻي ڪمري مان ٻاهر نڪري گهر جي آگند ۾ چنڊ گاڏيءَ سان راند ڪرڻ ۾ لڳي وڃي ٿو.

هن جي دل ۾ ڪيترائي خيال اچن ٿا هو پنهنجي

ذهن ۾ اهو سوچي ٿو ته آءٌ هن ماٽي جي ٺهيل چنڊ گاڏيءَ ۾ ڪيئن چنڊ تي ويندس. چنڊ ته مون کان هزارين ميل پري آهي. آءٌ هيڪلو چنڊ تي ڪيئن پهچندس هن کي چنڊ چڪور جي ڪهاڻي ياد اچڻ لڳي جيڪا سندس کي ننڍي هوندي ماءُ رات جو کيس ٻڌائيندي هئي.

"چڪور ته پکي آهي. ڀلا پکي ڪيئن ٿو چنڊ تي پهچي سگهي." هو پنهنجي منهن سان ڳالهائڻ لڳو.

"پر مان چڪور نه آهيان مون ته چڪور نالو ٻڌو آهي ڏٺو ڪونه اٿم." هو ڪجهه سيڪنڊن سوچڻ ۾ پئجي ويو.

"ها......، امي به مون کي چڪور چوندي آهي."
هن چپن تي مرڪ آڻيندي چيو.

"مان واقعي چڪور آهيان......چڪور"

"چڪور جي به چنڊ تي منزل، ۽ منهنجي به چنڊ تي منزل." پپوءَ چنڊ ڏانهن نهاري چيو. پپوءَ چنڊ ۾ پنهنجون اکيون وجهي کيس ڏسڻ لڳو، ۽ ڏسندي ڏسندي کيس ننڊ اچي وئي.

پسو پکيئڙين

★ سانوڻ جي گهر واري ورانڊي جي ڇت جي ڦڏن ڪاٺ جي پٽين جي وچ ۾ جهرڪ ۽ جهرڪي

گڏجي رهڻ لاءِ هڪ ڪکنائون گهر جوڙيو هيو هائي جهرڪ ۽ جهرڪي پنهنجيءَ ننڍڙي خوبصورت دنيا ۾ ڏاڍي مزي ۽ ٺاٺ سان گذارڻ لڳا. هو ٻئي نوان گهوٽ ڪنوار هئا سندن شادي ڪجهه ڏينهن اڳ ۾ ٿي هئي.

جهرڪ ۽ جهرڪي روزانو سج اڀرڻ کان اڳ ۾ پنهنجي ڌڻي کي ياد ڪري پنهنجي آکري مان اڏري سير سفر ڪرڻ لاءِ پري پري تائين نڪري ويندا هئا، ۽ شام جو سج لهڻ وارو ٿيندو هو ته هو ٻئي واپس پنهنجي آکري ۾ اچي سموري ڏينهن جو ٿڪ لاهيندا هئا ۽ رات جو سڄي ڏينهن جو پاڻ ۾ حال احوال اوريندا هئا ۽ پيار محبت ڪندا هئا.

ان ساڳئي گهر جي ٿنڀ ۾ هڪ لوهي پڃرو ٻـ، ٽنگيو پيو هوندو هو جنهن ۾ هڪ خوبصورت طوطو قيد بند هيو جيڪو سڄو ڏينهن پيو ٻوليندو هيو ۽ گهر ڌڻين کي مٺڙيون مٺڙيون ٻوليون ٻڌائي سندن دل خوش ڪندو هيو، گهر جا سمورا ڀاتي پيار مان طوطي کي ”مٺو پٽ“ سڏيندا هئا.

اهو طوطو سانوڻ بازار مان ڏوڪڙن تي خريد ڪري پنهنجي گهر ۾ هڪ لوهي تارن جي جڙيل پڃري ۾ اچي قيد ڪيو هيو، سانوڻ طوطي کي تمام گهڻو پيار ڪندو هيو هو هر روز پنهنجيءَ خرچيءَ مان طوطي لاءِ بازار مان تازا تازا ميوا آڻي طوطي کي کارائيندو هيو، موٽ ۾ وري طوطو سانوڻ کي مٺڙيون مٺڙيون ٻوليون

ٻڌائي سانوڻ جي دل خوش رکندو هيو.

جهرڪ ۽ جهرڪيءَ جي جڏهن نظر ان پڃري ۾ پوندي هئي جنهن ۾ طوطو بند هوندو هو ته. هو ٻئي گهوٽ ڪنوار اداس ٿي ويندا هئا ۽ ڪجهه دير لاءِ خاموش ٿي ۽ پوءِ پنهنجي پالڻهار ڏانهن نهاري سندس ٿورا مڃيندا هئا ۽ لک لک شڪر ڪندا هئا ته "اسين ڪيڏا نه خوش نصيب آهيون جو اسين آزاد آهيون پنهنجيءَ مرضيءَ سان گهمي ڦري ۽ ساهه کڻي سگهون ٿا. ڪين غلاميءَ جو احساس ٿيندو هو ۽ ويچاري مظلوم طوطي کي ڏسي سندن جيءَ جهري پوندو هو.

پڃري ۾ قيدي طوطو اڪيلائيءَ ۾ روئيندو به هيو ۽ پنهنجي درديلي آواز ۾ آزادي جا گيت پيو جهونگاريندو هو. ۽ پنهنجي من کي بهلائيدو هبو ته هڪ ڏينهن آءٌ به هن لوهي قيد خاني مان ضرور آزاد ٿيندس ۽ پنهنجي ابائن کي وڃي ملندس. بس اهائي سندس من ۾ آس هئي طوطي کي پنهنجي ماءُ جي نصيحت ياد اچڻ لڳس جيڪا چوندي هيس "پٽ" اڪيلو ڪيڏاهن نه وڃجان ڪٿي انسان قيدي نه ڪري ڇڏنئي.

هڪ ڏينهن گهر جا سڀ ڀاتي گهمڻ لاءِ گهر کان ٻاهر ويا هئا طوطو ويچارو اڪيلو پنهنجي پڃري ۾ روئي رهيو هيو ۽ درديلا گيت پنهنجيءَ ٻوليءَ ۾ چئي رهيو هيو جهرڪ ۽ جهرڪي ان مهل پنهنجي آکيري ۾ ننڊ ۾ هئا. هنن کي جڏهن طوطي جو درديلو

آواز ڪنن تي پيو ته هو ٻئي پنهنجي آکيري مان ٻاهر نڪري اچي طوطي جي پڃري جي ڀرسان ويٺا ۽ طوطي جو اهو درديلو آواز ٻڌڻ لڳا طوطو انهن کي آزاد هوا ۾ اڏامندو ڏسي اندر مان هڪ ٿڌو ساهه ڀرڻ لڳو. ٿوريءَ دير کان پوءِ سندس اکين مان لڙڪ وهڻ لڳا ۽ هو سڏڪا ڀرڻ لڳو.

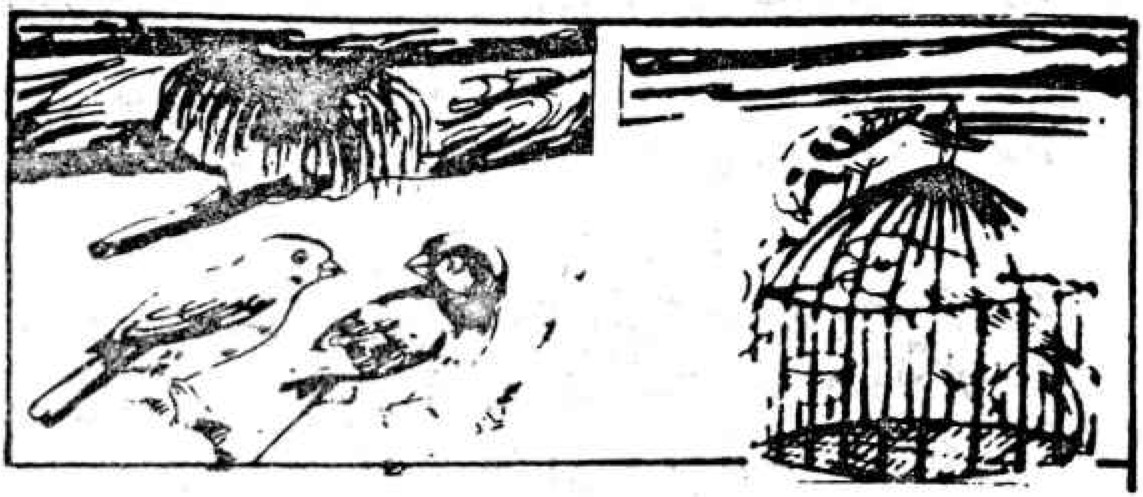

جهرڪيءَ طوطي جي پڃري ڀرسان ايندي طوطي کي چيو "ميان مٺو تون سڏڪا ڇو ٿو ڀرين، تنهنجي دردلي آواز ٻڌڻ تي اسين پنهنجي آکيري مان نڪري، توسان همدردي ڪرڻ آيا آهيون."

"ادي جهرڪي آءٌ اوهان کي آزاد اڏامندو ڏسندو آهيان نه ته منهنجي به دل ۾ اها خواهش ٿيندي آهي ته ڪاش آءٌ به اوهان وانگر کليل هوا ۾ اڏامان" ۽ پنهنجي زندگيءَ جو ڀرپور مزو ماڻيان. طوطي وري هڪ وڏو ٿڌو ساهه ڀري پنهنجي خواهش جو اظهار ڪيو "ادل طوطا تون هن قيد خاني ۾ بند ڪيئن ٿيئن؟"

جهرڪيءَ طوطي کي پنهنجائپ وارو احساس ڏيندي چيو.

”ڀيڻ جهرڪي مون کي پنهنجيءَ غلطيءَ جي سزا ملي آهي“ طوطي پشيمانيءَ سان جهرڪيءَ کي چيو جيڪا سندس ڳالهيون ڌيان سان ٻڌي رهي هئي.

”سزا......!“ جهرڪيءَ اچرج وچان پڇيو.

ادي جهرڪي اچو ته آءٌ اوهان کي پنهنجي ڪهاڻي ٻڌايان“ طوطي ڏاڍي ڏکوئيل انداز ۾ چيو.

طوطي جي درديلي ڪهاڻي ٻڌڻ لاءِ جهرڪ ۽ جهرڪي اڃان به پڃري جي ويجهو اچي ويٺا سندن اکيون طوطي ۾ هيون ته ڪيڏي مهل ٿو پنهنجي ڪهاڻي ٻڌائي هنن کي طوطي جي ڪهاڻي ٻڌڻ جو شوق هو طوطي پنهنجي ڪهاڻي ٻڌائڻ شروع ڪري ڏني ”ادي جهرڪي آءٌ ابي ۽ امڙ جو اڪيلو لاڏلو پٽ هيس مون کي ابو ۽ امڙ تمام گهڻو پيار ڪندا هئا هو هڪ پل به مون کي نه ڏسندا هئا ته ڏاڍا پريشان ٿي ويندا هئا.

بس آئين ڪٿي سمجهو آءٌ انهن لاءِ سڀ ڪجهه هيس. امڙ مون کي هر وقت نصيحت ڪندي هئي ته ”ٻچڙا انسان اسان جا ويري آهن هو اسان کي جتي به اڪيلو ڏسندا اُتي اسان کي نه ڇڏيندا تون ڪڏهن به پنهنجي آکيري مان ٻاهر نه نڪرجاءِ ڇو جو تون اڃان ننڍڙو آهين، پر اڃان نه ڦٽا اٿئي ۽ اڃان ابترو

اڏامڻ به نه سگهيو آهيون."

هڪ ڏينهن ابو ۽ امڙ مون کي اڪيلو آکيري ۾ ڇڏي پنهنجن مائٽن سان ملڻ لاءِ نديءَ جي هن پار ويا هئا. امان مون کي منع ڪري وئي هئي ته جيسين

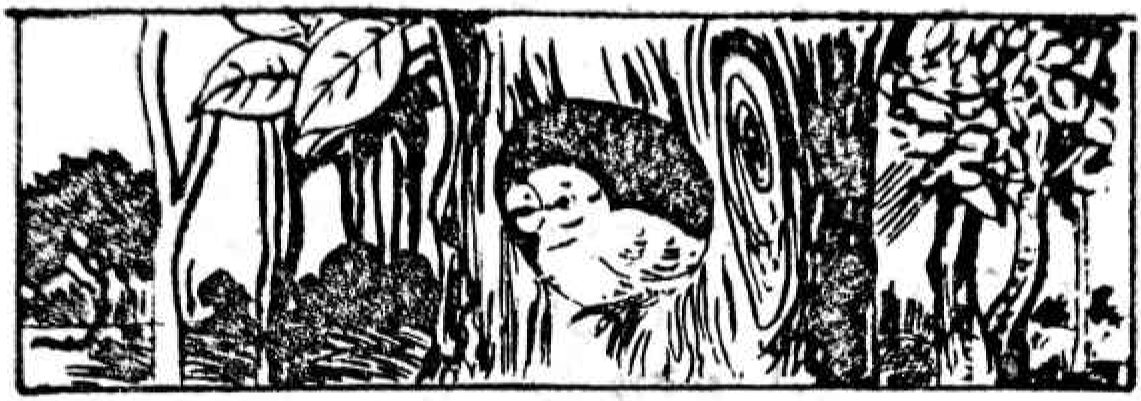

تائين امان موٽي نه اچون تيستائين تون پنهنجي آکيري مان ٻاهر نه نڪرجان." اهو چئي ابو ۽ امان آکيري مان نڪري هليا ويا سڄو ڏينهن آءٌ اڪيلو آکيري ۾ گذاريو هاڻي اچي شام ٿي هئي سج به لهڻ وارو هيو آءٌ به ڏاڍو اداس ٿيڻ لڳس مون کي پر به مس نڪتا هئا، اڃان مس هوا ۾ اڏامڻ سگهيو هيس آءٌ پنهنجي من جي مونجهه ختم ڪرڻ لاءِ پنهنجي آکيري مان نڪري ٻاهر نم جي وڻ تي اچي اڏامي ويٺس ان وڻ تي ڪيترائي مختلف ذاتين وارا ٻيا پکي ويٺا هئا. مون کي اهو دل ۾ شوق ٿيو ته ڇو نه آءٌ به اڃا به وڌيڪ هوا ۾ اڏامان مون کي آسمان جي نيريءَ چادر هيٺان اڏامڻ ۾ ڏاڍو مزو اچي رهيو هيو آءٌ پنهنجي آکيري کان تمام پري نڪري چڪو هيس. ۽ پنهنجي آکيري ڏانهن

وڃڻ جو رستو به ڀلجي چڪو هيس طوطي وري هڪ

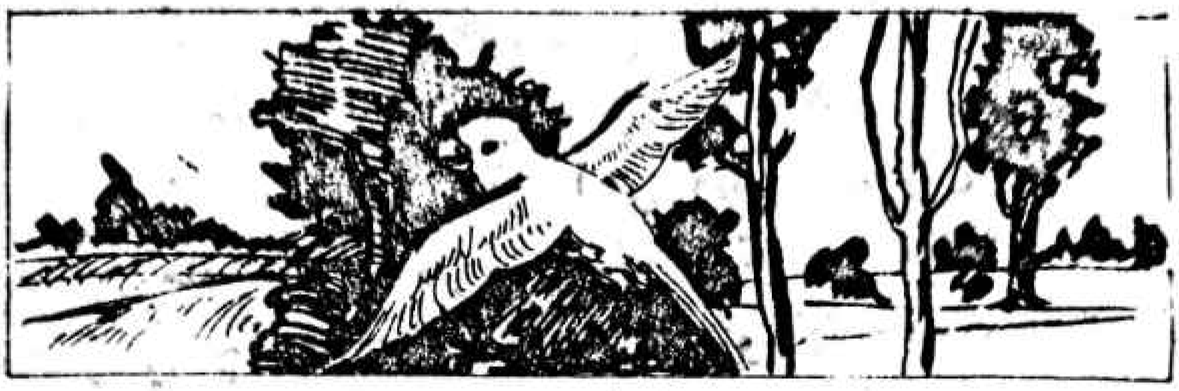

ٿڌو ساهه ڀريندي چيو ”ڀيڻ جهرڪي اهو شايد منهنجي زندگيءَ جو پهريون ۽ آخري سفر هيو.“

طوطي جي اکين مان ڳوڙها وهڻ لڳا جيڪي سندس پڃري ۾ پيل پاڻيءَ جي ڀريل پياليءَ ۾ ڪري ان ۾ ڏي سندس لڙڪ جذب ٿيندا پئي ويا هن وري پنهنجي آتم ڪهاڻيءَ کي جاري رکندي اڳتي ٻڌائڻ شروع ڪري ڏنو.

طوطي جو دريديلو داستان ٻڌڻ سان جهرڪ ۽ جهرڪي جي اکين ۾ به ڳوڙها وهڻ لڳا ۽ طوطي کي انهن مان پنهنجائپ وارو احساس ٿيڻ لڳو ۽ طوطي وري پنهنجيءَ آڪاڻيءَ کي روڪي جهرڪ ۽ جهرڪيءَ جي ڇهري ڏانهن ڏسڻ لڳو. جيڪي مايوسيءَ وچان طوطي کي ڏسي رهيا هئا.

”ادل طوطا پوءِ ڇا ٿيو؟“ جهرڪ، طوطي کي تمام آهستي واري لهجي مان پڇيو.

طوطي وري پنهنجي ڪهاڻي ٻڌائڻ شروع ڪري

ڏني جتان هن اڏ مان ڇڏي هئي.

اڏي جهرڪي آءُ پنهنجي آکيري جو رستو ڀلجي ويس مون ڏٺو تي پنهنجي رستي کي ڳوليو پر مون کي رستو ، مليو. اتي سج به لهي ويو هيو آءُ مايوس ٿي هڪ وڻ جي ٽاريءَ تي اچي ويٺس. نه ڄاڻ جنهن ٽاريءَ تي مان ويٺو هيس، ان ٽاري تي ڪا ڪوڙڪي ڪنهن رکي ڇڏي هئي منهنجو اوچتو ان ڪوڙڪيءَ کي پر لڳي ويو، ۽ مان ڪوڙڪيءَ ۾ ڦاسي پيس ڏاڍيون دانهون ڪوڪون ڪيم پر منهنجي مدد ڪرڻ وارو ڪير به ڪونه هو آءُ پنهنجي غلطيءَ تي پشيمان ٿيڻ لڳس ٿوريءَ دير گذرڻ ڪانپوءِ هڪ انسان مون وڻ تي چڙهندو ڏٺو. مان پنهنجي دل ۾ تمام گهڻو خوش ٿيس، ته اهو انسان مون کي بچائڻ لاءِ آيو آهي، پر مان غلط هيس اهو ته هڪ شڪاري هيو جنهن مون کي ڦاسائڻ لاءِ اها ڪوڙڪي رکي ڇڏي هئي. هن مون کي ڪوڙڪيءَ مان آزاد ڪري پڃري ۾ بند ڪري هتي قيد ڪري ڇڏيائين. بس پوءِ هاڻي هتي قيد ۾ آهيان اها آهي منهنجي آتم ڪهاڻي."

طوطو پنهنجي ڪهاڻي ٻڌائي روئڻ ۾ شروع ٿي ويو ۽ جهرڪ جهرڪي پنهنجي مٺڙين ڳالهين سان سندس دل کي وندرائڻ ۾ مشغول ٿي ويا.

طوطو جهرڪيءَ جو اهو جذبو ڏسي تمام گهڻو خوش ٿيو، ۽ ان جي دل تان ٿورڙو بار به هلڪو ٿي

پيو، هو اڄ پهريون ڀيرو ايترو خوش ٿيو هيو، هن جهرڪيءَ کي چيو ”ڀيڻ جهرڪي تون منهنجي مدد ڪري سگهين ٿي.“

جهرڪيءَ بنا دير جي چوڻ لڳي ”ادل ڪهڙي مدد؟“

جهرڪيءَ جا اهي لفظ ٻڌي طوطو اڃان به وڌيڪ خوش ٿيڻ لڳو، هو جهرڪ ۽ جهرڪيءَ کي چوڻ لڳو ”اوهين، مون کي هن قيد خاني مان آزاد“ ڪرايو ته آءٌ اوهانجو احسان مند رهندس

طوطي جو ٻڌي جهرڪ ۽ جهرڪي پاڻ ۾ هڪٻئي ڏانهن نهارڻ لڳا، ۽ پوءِ ڪجهه دير لاءِ طوطي کي قيد خاني مان آزاد ڪرائڻ لاءِ پنهنجي ذهن ۾ سٽاءَ سٽيندا رهيا ڪجهه دير ڪانپوءِ جهرڪ جي ذهن ۾ هڪ اٽڪل آئي هن اها اٽڪل پنهنجيءَ گهر واريءَ کي ٻڌائي جيڪا ٻڌي بيحد گهڻي خوش ٿي.

جهرڪ يڪدم پنهنجيءَ ننڍڙيءَ چهنب سان لوهي پڃري جي ڪنڊيءَ مان ڪليءَ کي ڪڍڻ جي ڪوشش ڪئي جيڪا پڃري ۾ قيدي طوطي جي محفوظ ڪرڻ لاءِ ڏني وئي هئي.

جهرڪ تمام هوشياريءَ سان پنهنجي محنت ۾ مشغول هو آخر جهرڪ جي محنت رنگ لاتو ۽ پڃري جي دري کلڻ تي هئي جهرڪ ۽ جهرڪيءَ اڃان به وڌيڪ پنهنجون ڪوششون تيز ڪري ڏنيون. هاڻي طوطي

کي اها پڪ ٿي وئي ته هاڻي آءُ هن قيد خاني مان
آزاد ٿيڻ وارو آهيان جيڪو هن قيد خاني ۾ پنهنجيءَ
زندگيءَ جو گهڻو حصو گذاري چڪو هيو بنا ڪنهن
ڏوهه جي، هن صرف پنهنجي ٻيءُ ۽ ماءُ جو ڏوهه ڪيو هيو
جو هن انهن جو چيو نه مڃيو هئو جنهنجي سزا ڪيس
ملي چڪي هئي.

طوطي کي اهو خوف ٿيڻ لڳو ته ڪٿي گهر جا
ڏٿي نه اچي وڃن ۽ جهرڪ ۽ جهرڪيءَ جي ڪيل
محنت نه راءِگان ٿي وڃي. طوطو پنهنجيءَ آزاديءَ لاءِ
دعائون ڪرڻ لڳو.

آخر طوطي جي من جي مراد پوري ٿي ويئي، ۽
قيد خاني جي دري کلي پئي. طوطو جلديءَ ۾ ٽپ
ڏيئي قيد خاني مان ٻاهر نڪري آيو هو ڏاڍو خوش

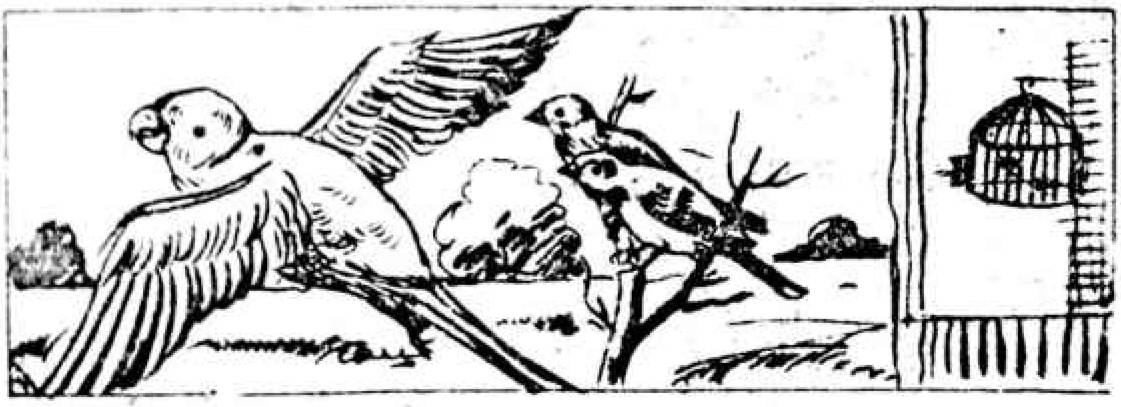

نظر اچي رهيو هيو هو ڪيتري عرصي کانپوءِ پهريون
پيرو پاڻ کي آزاد ڪري رهيو هيو هو ٻاهرين
خوبصورت ڪائنات ڏسي جنهن ۾ ڪيترائي مختلف
رنگ هئا انهن کي ڏسي هو ڏاڍو خوش ٿي رهيو هيو

هن کي اهو احساس ٿيو تہ غلامي ڇا آهي ۽ آزادي ڇا آهي.

طوطو کليل ماحول ۾ اڏامڻ لاءِ ڏاڍو بيچين هيو.

هو جهرڪ ۽ جهرڪي کي گلي لائي مليو ۽ سندن ٿورا مڃڻ لڳو. ۽ جهرڪ ۽ جهرڪيءَ کان موڪلائي اڏامڻ لڳو.

جهرڪ ۽ جهرڪي کيس هوا ۾ اڏامندو ڏسي ڏاڍو خوش ٿي رهيا هئا هاڻي طوطو هنن جي نظرن کان تمام پري نڪري چڪو هيو ۽ ٿوريءَ وقت ۾ سندن نظرن کان غائب ٿي ويو.

★ **اڃا** سج ڪني ڪڍي هئي تہ ڪوڏ ننڊ مان ڪر موڙي اٿي اکيون مهٽي پاڻيءَ جا دٻا پنهنجي ڏٻري گڏهہ جي پٺيءَ تي رکي پاڻي ڀرڻ لاءِ گوٺ کان ٻاهر

نڪري ويو پاڻيءَ جو اهو نلاءَ ٽُٽي ڳوٺ کان ٿورڙو وٿيرڪو هو.

ننڍڙو معصوم ڪوڏ جنهنجي عمر اٽڪل ٻارهن سالن جي لڳ ڀڳ هئي رنگ جو ڪارو ۽ جسم ۾ ڏٻرو هو سندس ٻانهن ۽ پيرن ڪان مٿي ڄنگهن تائين مٽيءَ جمي ڪري مــر چڙهيل هوندي هئس سدائين پيرن ننگا ۽ وار تيل بنا اٽيا هوندا هئس سندس ماءُ جيڪا عمر ۾ اڌڙوٽ هئي، سا ڳوٺ جي چڱي مڙس متيري خان جي حويليءَ ۾ پورهيو ڪندي هئي سندس گهر وارو به متيري خان جي زمين تي ڪڙمت ڪندو هيو، جنهن کي ريس متيري خان ڪوڙي ڪيس ۾ اندر ڪرائي ڇڏيو هئائين

مائي ساران کي پنهنجي پورهئي جو اجورو آڱرين تي ڳڻڻ جيترا ڏوڪڙ ملندا هئا. جنهن مان هوءَ پنهنجي پٽ ۽ پنهنجو گذر سفر وڏيءَ مشڪل سان ٽيندو هين. باقي پيٽ جو دوزخ ڀرڻ لاءِ مانيريس جي حويليءَ مان آئيندي هئي پوءِ جيڪا به اوبر سوبر آئيندي هئي سا پنهنجي پٽ ڪوڏ جي اڳيان آڻي رکندي هئي جنهن کي هن تمام گهڻي لاڏ ۽ ڪوڏ سان پاليو هيو.

سندن ڪکائين پيهي جيڪا هنن جو اجهو هيو سا انهن جي هڪ تمام خوبصورت دنيا هئي جنهن ۾ هو ٻئي مستقبل جا سونهري چمڪندڙ سپنا ڏسندا هئا.

سندس ماءُ جي اها خواهش هوندي هئي تہ مان

پنهنجي ڪوڏ کي پڙهايان جيئن هو پڙهي هڪ وڏو ڪامورو ٿئي، پر ڳوٺ ۾ اسڪول نه هئڻ ڪري ڳوٺ جا سمورا ٻار مال چاريندا، پاڻي ڀريندا ۽ ڪاٺيون ڪٺندا هئا.

اڄ وري ڪوڏ ڪنهن اونهيءَ سوچ ۾ هيو ته آخر اسان ڪيستائين رئيس جي ٻاسي ٽڪرن تي پلبا رهنداسين جيڪي امڙ هر روز حاويليءَ مان خيرات ۾ ملندا آهن معصوم ڪوڏ آسمان ڏانهن نهاري هڪ وڏو ٿڌو ساهه ڀري ٿو، پنهنجي دل ۾ خدا سان شڪايت ڪري ٿو ايتري ۾ سندس ماءُ جيڪا رئيس جي حاويليءَ مان نوڪري ڏيئي آئي هئي سندس هٿ ۾ مانيءَ جا ٽڪرا هئا جيڪي هڪ پلاسٽڪ جي ٿيلهيءَ ۾ ويڙهيل هئا.

”امان اسان ڪيستائين اهي مانيءَ جا ٻاسي ٽڪرا کائيندا سين، ڇا اسان کي خدا ان لاءِ پيدا ڪيو آهي؟“ ڪوڏ اکين ۾ لڙڪ آڻيندي ماءُ کان سوال پڇيو. ڪوڏ جا اهي جملا ٻڌي ماءُ جي اکين مان لڙڪ وهي آيا جيڪي هن قاتل رئي جي پلاند سان اگهيا.

ڪوڏ وري ماءُ کان هڪ ٻيو سوال پڇيو ”امان هاڻي ته ٻاسي ٽڪرا کائي پيٽ سور ٿو پوي“ سندس ماءُ ڪوڏ جا اهي دل چيريندڙ لفظ ٻڌي ان جي اندر جا زخم وري تازا ٿي پيا. جن تي ڪڙهون ٻه ڄمي ويون هيون هن پنهنجي اندر جي ڦٽن کي لڪائي چپن تي ڦڪي مرڪ آڻڻ جي ڪوشش ڪئي ۽ پنهنجي

ڪوڏ ڪي جيڪو پنهنجيءَ ماءُ ڪي سوالي نگاهن سان ڏسي رهيو هيو ماڻس سندس اندر جو اوڀر ڪيڻ لاءِ ڪيس پياريون پياريون ٻوليون ٻڌائڻ لڳي ۽ پنهنجي هٿن سان ڪوڏ ڪي باسي ٽڪرا ڪارئيندا رهي جيڪي هن ريس جي خاويوليءَ مان آندا هئا. سندس اکين ۾ لڙڪ پرجي ٿي آيا جيڪي هن پنهنجي رئي جي پلاند سان ٿي اگهيا. ڪوڏ ماني کائي پاڻيءَ جا ڏول گڏهه تي رکي پاڻي پيڻ لاءِ گڏهه ڪي واڳ مان جهلي گهر کان ٻاهر نڪتو سندس ڪچڙي ذهن ۾ ڪيترن ئي سوالن پي جنم ورتو جيڪي هن جي ذهن کي وکوڙي ٿي ويا. هن کي رستي تي اها خبر پئي ته پاڻيءَ جو تلاءُ سڪي ٺوٺ ٿي ويو آهي.

سڄي ڳوٺ جا ماڻهو پاڻيءَ جي ڳولا لاءِ ڳوٺ کان پري پري تائين نڪري ويا پر ڳوناٺا ويچارا سيئي نا اميد ٿي موٽي آيا. سيني جا چهرا لوساڻجي ويا ٻارن معصومن جا چپ خشڪ ٿيڻ لڳا. هو پاڻيءَ لاءِ روئي زمين ۾ ٽڙهون هڻڻ لڳا. جانورن جون زبانيون پاڻيءَ کانسواءِ ٻاهر نڪري آيون هاڻي ڳوناٺن لڏ پلاڻ شروع ڪري ڏني، ٿورن ئي ڏينهن ۾ سڄو ڳوٺ خالي ٿي ويو هيو جيڪو اڳ ۾ سڄو ڪچاڪچ ماڻهن سان ڀريل هيو.

ڳوناٺن اٺن تي سامان لڏي ڪنهن ٻئي هنڌ منتقل پي ڪيو هنن ڪنڊورائي پنهنجي گهرن ڏانهن رکي رکي ٿي نهاريو جيڪي ٿر جي تاساري ڌرتيءَ تي خالي ۽

۽ هيڪلا پنهنجي ڌڻن جي وڇوڙي ۾ اداس اداس بيٺا هئا.

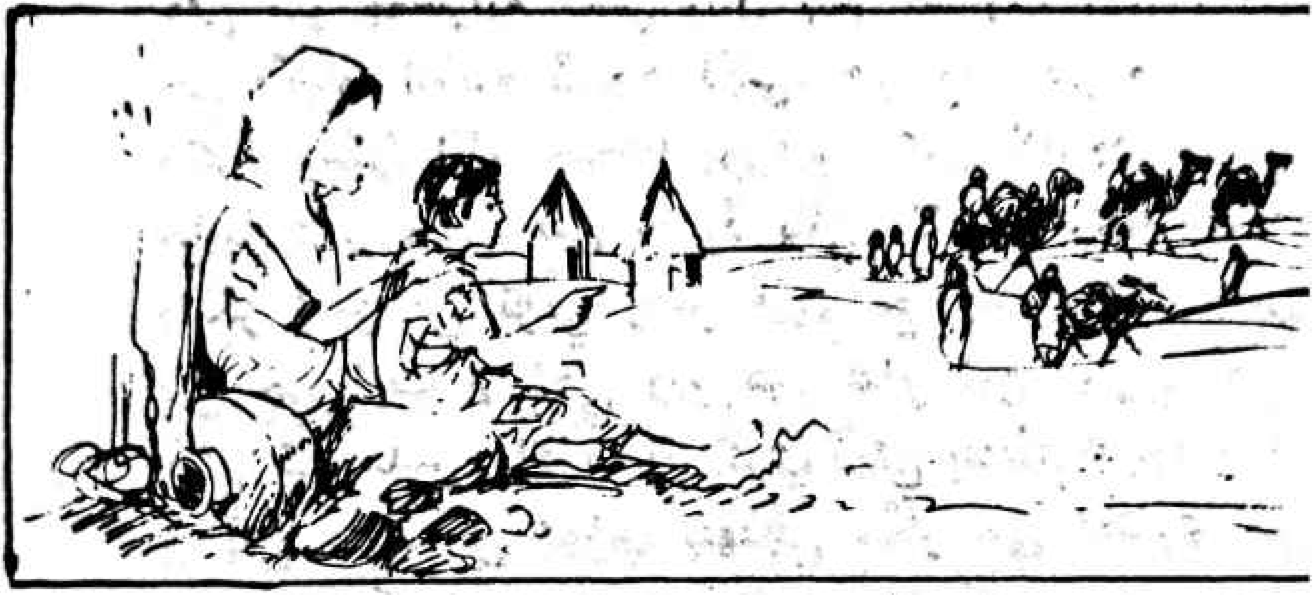

ڳوٺ ۾ هاڻي وڃي اهي ماڻهو بچيا هئا جن وٽ ايترو سفر ساڻ نه هو جو اهي به انهن سان گڏ وڃن ها، انهن ۾ ڪوڏ ۽ سندس ماءُ به شامل هئي.

معصوم ڪوڏ جون تاس ۾ اکيون ٻاهر نڪري آيون هيون هو پنهنجا پٽڪڙا هٿ کڻي آسمان ڏانهن نهاري پنهنجي پالڻهار کي التجائون ڪري رهيو هيو، ۽ آسمان ماٿ ۾ ڌرتي تي چرندڙ پرندڙ انسانن جو خاموشيءَ سان تماشو ڏسي رهيو هيو. سندس اکين مان لڙڪ وهي سندس ڳلن تائين اچان مس ٿي پهتا ته ڪوڏ پنهنجي زبان وات مان ڪڍي پنهنجي لڙڪن کي جهٽڻ جي ٿي ڪوشش ڪئي پر زبان سندس ڳلن تائين نه ٿي پهچي سگهي ۽ ڪوڏ جا لڙڪ تر جي تاساري ڌرتيءَ تي ڪري جذب ٿيندا ٿي ويا.

هاڻي پياس تمام گھڻي شدت اختيار ڪري چڪي هئي مٿو چڪرائڻ لڳس زبان ٻاهر نڪري آيس اکين جي اڳيان انڌيرو ڏسجڻ لڳس۔ هو ماءُ کي وڏا آواز ڪري سڏڻ لڳو جيڪا پورهيو ڪرڻ لاءِ وڏيري جي حاويليءَ ۾ وئي هئي ڪوڏ پاڻيءَ لاءِ جيئريءَ مڇيءَ وانگر زمين تي تڙپي رهيو هيو، سج به واريءَ جي پٽن جي اوٽ ۾ اچي ويو هيو شام ٿيڻ واري هئي هاڻي ته سندس ماءُ به نوڪري ڏيئي پنهنجيءَ جهوپڙي ۾ آئي هئي۔ هن ڊوڙي پنهنجي جگر جي ٽڪري کي زمين تان کڻي، پنهنجيءَ ڇاتيءَ سان لاتو سندس جسم سڄو ٽانڊا ٿي ويو هيس۔ ماڻس مٿي کي زور ڏيڻ لڳس۔

هن اکيون کولي ماءُ ڏانهن نهاريو "امان....، پاڻي" هن زور ڏيئي پنهنجي گلي مان آواز ڪڍڻ جي ڪوشش ڪئي، جيڪو پياس سبب خشڪ ٿي ويو هيو۔

ويچاري سورن جي ستايل سندس ماءُ به ڪري ڇا پي سگهي گھٽيون ٿي ستيون ڦڪيون ڦڪايئس پر ڪنهن نه اثر ڏيکاريس بخار جيئن جو تيئن وڌندو ويس پٽ جي اها حالت ڏسي هوءَ صفا هارجي ٿي وئي۔ سندس ڪمزور جسم مان آهستي........آهستي ساهه ساهه نڪرندو ٿي ويس سندس ذهن ۾ هزارن وهمن ۽ وسوسن پي جنم ورتو هن پنهنجا سڀ هيلا وسيلا هلايا پر هوءَ صفا مايوس ٿي وئي۔

هوءَ پنهنجا ڏڪندڙ هٿ آسمان ڏانهن کڻي ٿي

"يا خدا اسان تي رحم ڪر."

ايتري ۾ ٽاڙي جي ڪوڪ سندس ڪن تي پوي ٿي هن کي ويساهه ٿئي ٿو ته منهنجي دعا ڌڻيءَ جي در تي اگهامي آهي. هوءَ آسمان ڏانهن نهاري ٿي آهستي آهستي ڪڪرن جي چرپر ٿي وڃي ٿي هوءَ دل ئي دل ۾ ڏاڍي خوش ٿئي ٿي جاڻ مينهن وسڻ وارو آهي.

"پٽ مٿي نهار سڄو آسمان ڪڪرن سان ڍڪجي ويو آهي جاڻ مينهن وسڻ وارو آهي."

ڪوڏ آسمان ڏانهن نهاري ماءُ کي ڏسي مرڪي سندس هنج مان اٿڻ جي ڪوشش ڪري ٿو "امان، مينهن ٿو وسي" سندس چهرو گلاب جي گل وانگر ٻهڪڻ لڳي ٿو، جيڪو اڳ ۾ مرجهايل هوندو هو.

آهستي آهستي ڦڙ ڦڙ پوڻ شروع ٿي وڃي ٿي ڪوڏ مينهن جي وسڻ جي خوشيءَ ۾ پنهنجيءَ جهوپڙيءَ کان ٻاهر نڪري اڱڻ ۾ اچي خوشيءَ مان جهومريون پائي ٿو.

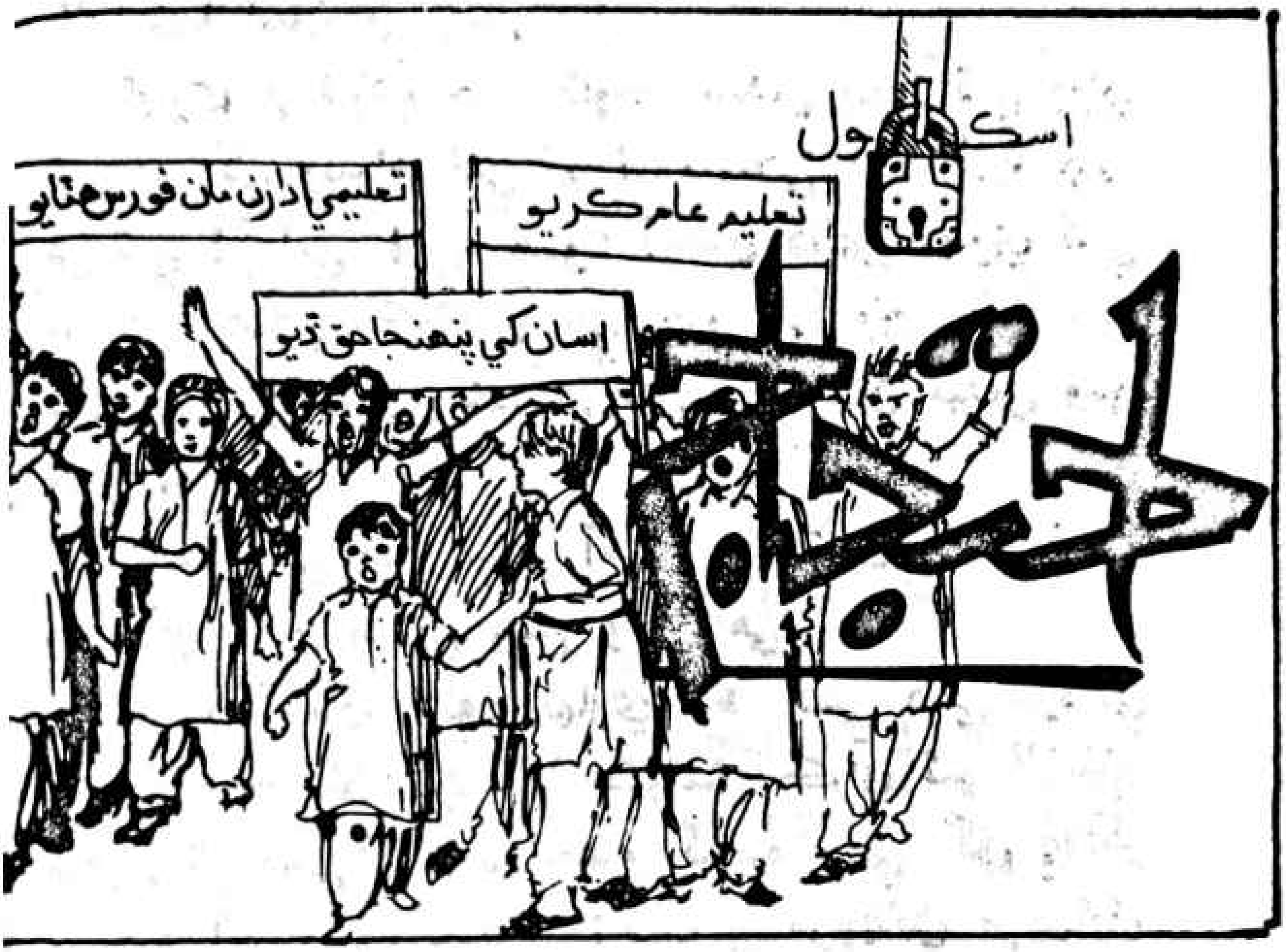
اسڪول
تعليمي ادارن مان فورس هٽايو
تعليم عام ڪريو
اسان کي پنهنجا حق ڏيو
احتجاج

★اڄ به سڄو اسڪول بند ٿي ويو هيو، ڇو جو اسڪول جي سڀني شاگردن پنهنجي ڪلاس جو بائيڪاٽ ڪيو هيو اهو شاگردن جو بائيڪاٽ اڄ ڪونئون ڪونه هيو پر ڪيترن ڏينهن کان هلندڙ هيو اهو سنڌي ٻارڙن جو احتجاج تازو حيدرآباد ۽ ڪراچيءَ ۾ ٿيندڙ هنگامن جي ڪري ٿيو هيو جن ۾ سون جي تعداد ۾ بيگناهه هن ديس جي اصلي وارثن سنڌين کي بيدرديءَ سان قتل ڪرڻ ۽ انهن جون عزتون لٽڻ جي انهن جي مال ملڪيت کي ڇيهو رسائڻ جي سلسلي ۾ هيو. جن کي ٻاڄوڪڙن پناهگيرن پنهنجي دهشت گرديءَ

سان هن امن جي ڌرتيءَ تي رت جا ريلا وهائي ڇڏيا هئا.

اسڪول جي شاگردن ڪلاس جو بائيڪاٽ ڪري ڪانپوءِ اسڪول جي هڪ تنظيم جي شاگرد اڳون، ڪامريڊ سوڍي جي اڳواڻيءَ هيٺ هڪ پرامن سنڌي، معصوم ٻارڙن جو جلوس نڪتو هيو جنهن جي قيادت، سنڌ جي ننڍڙي مجاهد سوڍي پي ڪئي. ڪامريڊ سوڍو، اٺين ڪلاس جو شاگرد هيو ننڍپڻ کان وٺي سندس دل ۾ سنڌ لاءِ گهڻي محبت ۽ پيار هوندو هيو. اهو درس سوڍي کي پنهنجي پيءُ وٽ ننڍپڻ کان ئي مليو هيو، جيڪو پاڻ به هڪ سنڌ جي انقلابي تحريڪ سان منسلڪ هيو.

سوڍو اڃان پرائمريءَ ۾ پڙهندو هيو ته سندس پيءُ کهاڻين ۾ کيس آزاديءَ جا سبق پيو پڙهائيندو هيو. ان ڪري سوڍي کي ننڍپڻ کان ئي کيس پنهنجي امڙ ڌرتي سان ڏاڍو پيار هوندو هيو. جنهنجي ڇاتيءَ تي ٻالڪ پڻ ۾ راندڙيون ڪيڏي اچي هاڻي متو مڙس ٿيو هيو. سندس جسم جي رڳن ۾ سندس رت وانگر سنڌو جو پاڻي به سنڌو درياهه جي تيز وهڪري جيان ڊوڙون پائي رهيو هيو.

سوڍو جڏهن به مهل پنهنجيءَ جهجل ڌرتيءَ جي ڇاتيءَ تي ڪنهن ڌارئي شخص تي نظر پوندي هيس ته سڄو جسم ڪانڊارجي ويندو هيس اکين ۾ غيرت وچان،

رت ايري ايندو هيس۔ دل ئي دل ۾ چوندو هيو ته جيڪر منهنجو وس پڄي ته مٺائي پنهنجي دڪانون ۾ ڪتن کي ڏيانس۔“

سنڌي ٻارن جو اهو جلوس جيڪو هنن سنڌي بيگناهن جي قتل ڪرڻ جي سوڳ ۾ ڪڍيو هيو سو هاڻي شهر جي هڪ وڏي شاهي رستي تي پهتو هيو ٻارن جي هٿن ۾ ننڍڙا ”پلي ڪارڊ“ جن تي ڪيترائي سندن مطالبا لکيل هئا۔ جلوس ۾ سنڌي ٻارڙا ايترا ته شامل هئا جو آءٌ انهن کي پوري طرح سان ڳڻي ڪين سگهيس۔

ابهم ٻارن جي اها جدوجهد ڏسي، منهنجا ويساهه اڃان به وڌيڪ پختا ٿيڻ لڳا۔ مان اهو محسوس ڪرڻ لڳس ته سنڌ ڌرتيءَ جا وارث اڃان جيئرا آهن جيڪي هيٺائيءَ ۾ به پاڻ کان ڏاڍي جانور سان وڙهي رهيا آهن ۽ اڃا به وڙهي سگهن ٿا ڇا لاءِ جو هي سگهارا آهن!

ٻارن جو جلوس ڏسي آءٌ انهيءَ نتيجي تي پتهس ته ”اڄ جو سنڌي ٻار ڪالهوڪي ٻار وانگر سست، گيدي نه آهي، پر ان کان ڪيترا ڀيرا وڌيڪ هوشيار ۽ چالاڪ آهي اڄ حو ٻار ڏاڍو سجاڳ آهي هو به ڌرتيءَ تي انسانن سان ٿيندڙ ظلم خلاف آواز اٿاري سگهي ٿو۔ آءٌ منهنجي دل ۾ خوش ٿيڻ لڳس ۽ هڪ ٿڌو ساهه ڀريندي چيو ”ڪاش آءٌ به ننڍڙو هجان ها، ۽ ٻارن جي انهيءَ جدوجهد ۾ شامل ٿيان ها۔

ٻارن جو پرامن جلوس شهر جي مکيه چوڪ تي پهچڻ وارو هيو ته يڪدم پوليس جون ڪيتريون ئي بڪتر بند گاڏيون خطري جا سائرن وڄائينديون جلوس کي گهيري آئي سوڙهو ڪري پنهنجا مورچا سنڀالي ٻارن کي سڌيون رائفلون ڏيکاري کين ڊيڄارڻ جي ڪوشش ڪندي انهن کي جلوس کي منتشر ڪرڻ جي ڌمڪي ڏني جلوس ۾ شامل ٻارڙن تي لاٺي چارج ڪري ڏين ٿا.

اهو حڪم پوليس جي هڪ سنڌي آفيسر ڏنو هيو، جنهن کي نه قول هيا اکين تي بيهيائي وارو چشمو چڙهيل هيس هو سنڌي ٻارڙن کي تمام گهڻو گهٽ وڌ ڳالهائي رهيو هيو ۽ پوءِ پنهنجون گانگٽ جهڙيون ميڇون جيڪي سندس چپن تي لڙڪي رهيون هيون تن کي مهٽي رهيو هيو.

سنڌي پوليس آفيسر جو اهو بيهوديءَ وارو رويو ڏسي مون کي ڏاڍي ڪاوڙ آئي مان به ڪيس چپن ۾ ڏاڍيون گاريون ڏيڻ لڳس.

ٻارن پوليس وارن جون اهي ڪوڙيون ڌمڪيون ٻڌيون ته ويتر ئي مچرجي ويا. ۽ پوليس جي خلاف نعرا هڻڻ لڳا. جلوس اڳتي وڌڻ جي ڪوشش پئي ڪئي ته پوليس ٻارن جي جلوس کي منتشر ڪرڻ لاءِ هوائي فائرنگ ڪرڻ شروع ڪري ڏني ٿي.

جلوس، پوليس جو گهيرو لوڙي اڳتي وڌڻ جي

ڪوشش ئي ڪئي.

پوليس جو بالا آفيسر بنا ڪنهن سوچ ويچار جي پوليس کي ”آنسو گيس“ جا شيل اڇلائڻ جو حڪم ڏيئي ٿو، پوليس ٻارن جي جلوس تي آنسو گيس جا شيل اڇلائي ٿي آنسو گيس جي گولن ڇٽڻ ڪري ٻارن جي اکين جي اڳيان انڌاري اچڻ لڳي ٿي هو هڪ ٻئي جي پٺيان لاڳيتو زمين تي ڪرڻ لڳن ٿا. ۽ پوليس جا سپاهي بنا ڪنهن دير جي معصوم ٻارڙن جي مٿان لٺيون وسائڻ ٿا.

ٿوڙي دير کان پوءِ هڪ ٻار جي دردناڪ دانهن ٿئي ٿي ”ابا مان مري ويس“ پوءِ وري ٻئي دانهن نه ٿي. مون کي پڪ ٿي ويئي ڪنهن ٻار کي گولي لڳي آهي. مان ان ٻار جي ڳولا ۾ چند وکون اڳتي کڻان ٿو، جنهن ڪجهه دير اڳ ۾ رڙ ڪئي هئي. منهنجي پٺيان به پوليس جا سپاهي لڳن ٿا. مون ڪنڌ ورائي انهن کي ڏٺو هو منهنجي پويان پئي آيا مونکي پڪ ٿي ويئي ته اهي پوليس وارا مون کي گرفتار ڪندا.

جلوس هاڻي منتشر ٿي ويو هيو ڪيترائي ٻار زخمي حالت ۾ رستي تي پيا هئا جيڪي دانهون ڪري رهيا هئا ۽ ڪيترا ٻار پوليس ٻڌي پنهنجي گاڏين ۾ جيل ڏانهن روانا ڪيا هئا. اوچتي منهنجي نظر هڪ ٻار تي پئي جيڪو روڊ تي سڄو رت ۾ ڳاڙهو ڪريو پيو هيو. منهنجي دل کي ڌڪ لڳي ويو ته اها دانهن انهيءَ ئي

ڇوڪري جي هٿي.

تڪڙيون تڪڙيون وکون کڻي آءٌ اچي سندس مٿان بيٺس ايتري ۾ پوليس وارن به اچي منهنجي ٻانهن کان ورتو ۽ مون کي واپس پاڻ ڏانهن گهلڻ لڳا ڄڻ آءٌ ڪو وڏو اشتهاري ملزم هيس. آءٌ انهي پوليس وارن کي خوب گاريون ڏيڻ لڳس، بس پوءِ هو مون مان هٿ ڪڍي وٺي ويا.

مون ان پار کي غور سان چتائي ڏٺو جيڪو روڊ تي سڄو رت سان ڳاڙهو ٿيو پيو هيو مون کان رڙ نڪري وئي ”هي ته ڪامريڊ سوڍو آهي منهنجو بدن سڄو ڪاندارجي ويو آءٌ پنهنجي ڏڪندڙ هٿن سان ڪامريڊ سوڍي جو لاش روڊ تان کڻي ڪنهن ڇانو واريءَ جاءِ تي رکي سندس نرڙ تان رت جا ڦڙا اگهان ٿو جيڪي سندس مٿي ۾ رائيفل جي گولي لڳڻ ڪري وهي رهيا هئا.

آءٌ آسمان ڏانهن نهاري ۽ وري ڪامريڊ سوڍو جي لاش ڏانهن نهاريان ٿو. جيڪو سڄو رت ۾ ڳاڙهو ٿي چڪو هيو آءٌ سوڍي جي زخمي ڳاڙهي نرڙ کي چمان ٿو.

ٿوريءَ دير ڪانپوءِ پوليس ڪامريڊ سوڍي جو لاش پنهنجيءَ گاڏي ۾ کڻائي رواني ٿئي ٿي.

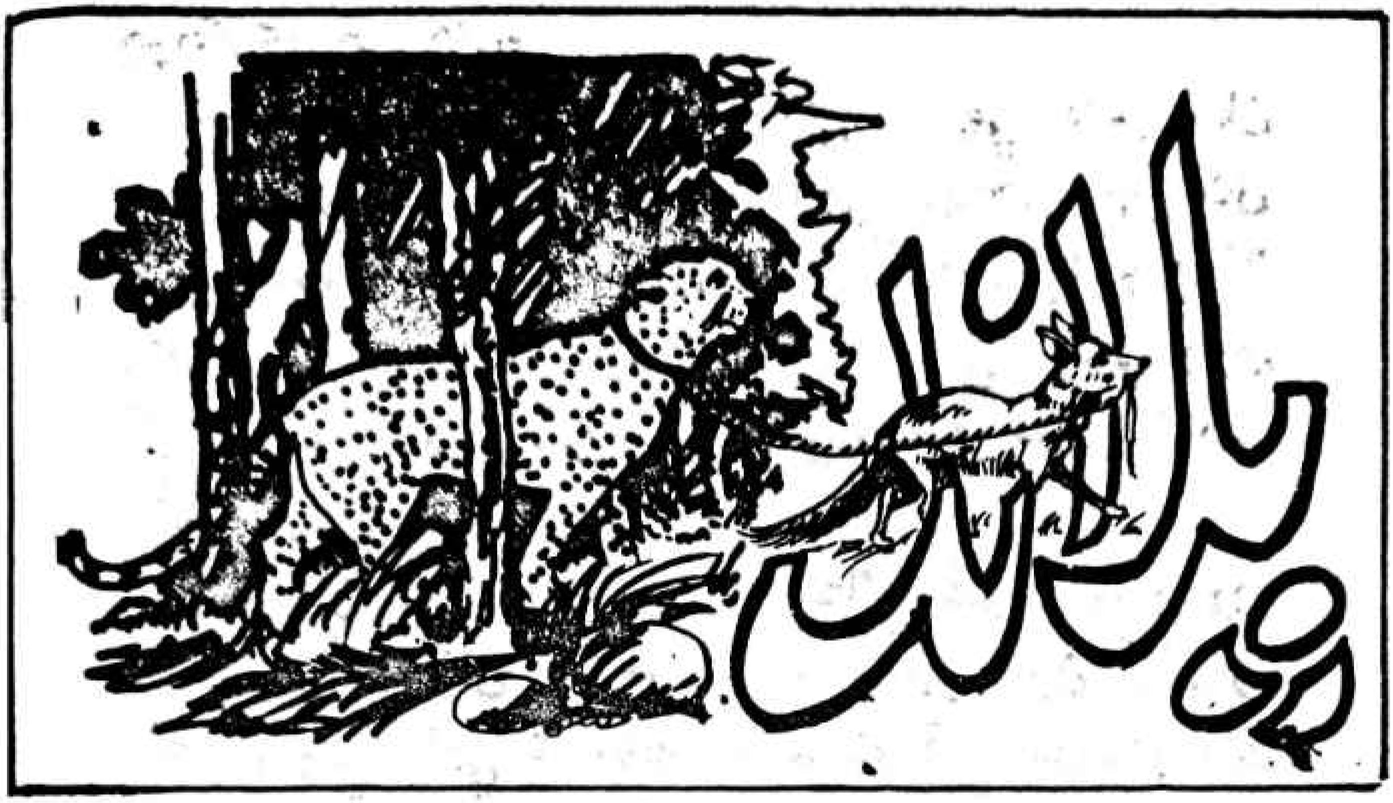

★هڪ گهاٽي ٻيلي ۾ هڪ چيتو شينهن هڪ بيگناهه لومڙ ۽ سندس زال لومڙيءَ جو خون ڪري پنهنجي جان بچائڻ لاءِ اچي پناهه ورتي هئي. چيتو ڪيترائي ڏينهن هن گهاٽي ٻيلي ۾ خوف ۽ هراس وچان لڪو ويٺو هيو، ڪيس ڏاڍو ڊپ هيو ته متان مان ٻيلي کان ٻاهر نڪران ته بادشاهه جا سپاهي مون کي پڪڙي بادشاهه جي دربار ۾ نه حاضر ڪن چيتي شينهن کي اها پڪ هئي ته بادشاهه مون کي ڦاسيءَ جي تختي تي چڙهائي ڇڏيندو.

چيتي جي گرفتاريءَ لاءِ جانورن جي (حاڪم) بادشاهه پنهنجيءَ فوج کي حڪم ڏيئي ڇڏيو هو ته "جتي به اوهان چيتي کي ڏسو ته ان کي گرفتار ڪري

منهنجي دربار ۾ پيش ڪريو.“

بادشاهه چيتي کي گرفتار ڪرڻ لاءِ هڪ وڏو انعام به مقرر ڪيو هيو هن پنهنجي حڪومت جي سموري پرڳڻي ۾ اهو ڍنڍورو ڪرائي ڇڏيو هيو ته ”جيڪو به باغي چيتي کي زنده يا مرده پڪڙي مون وٽ وٺي ايندو ان کي جاگير انعام ۾ ڏني ويندي.

بادشاهه جو هي اعلان ٻڌي چيتي جي ڳولا ڪاڻ ڪيترائي جانور سموريءَ رياست جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ پڪڙجي ويا انهن ۾ ان لومڙ جو پٽ به شامل هيو جنهن کي چيتي ماري پنهنجي جان بچائڻ لاءِ وڃي لڪو هو.

ڪجهه ڏينهن گذرڻ کان پوءِ سيئي جانور نا اميد ٿي واپس بادشاهه جي دربار ۾ حاضر ٿيا ۽ پنهنجا سر بادشاهه جي سامهون نمائي ۽ پنهنجا هٿ ادب سان ٻڌي چوڻ لڳا: ”بادشاهه سلامت اسان کي چيتو ڪٿي به ڏسڻ ۾ نه آيو“

اهو ٻڌي بادشاهه پنهنجي فوج تي تمام گهڻو ناراض ٿيو چوڻ لڳو ”اوهين سڀ نمڪ حرام آهيو“ هاڻي بادشاهه لومڙ جي اوسيئڙي ۾ هيو ته لومڙ ڪهڙي ٿو خبر ڪٿي اچي. بادشاهه کي اها پڪ ٿي وئي ته لومڙ جو ڀلاند سندس ڪنڌار پٽ چيتي کان ضرور وٺندو.

هوڏانهن وري چيتو هڪ ئي جاءِ تي ويهي ڏاڍو بيزار ٿي پيو ڪيس بک بي حال ڪري ڇڏيو هيو چيتو

ايترو ته بک ۾ ڪمزور ٿي ويو هيو جو سندس جسم جا هڏا به ٻاهر نڪري آيا هئا. هن جي طاقت وارين ٽنگين مان بلڪل ست نڪري چڪو هيو. بک ۽ پياس وچان زبان ٻاهري نڪري آئي هيس هو آهستي آهستي رڙهي ٻيلي مان نڪري اچي هڪ پيچري تي ويهي رهيو. اوچتو سندس نظر هڪ خوبصورت هرڻيءَ تي پئي جيڪا پنهنجيءَ خوبصورتيءَ تي ناز ڪندي پئي آئي.

چيتو نهايت چالاڪيءَ سان پنهنجي شڪار کي حاصل ڪرڻ لاءِ وڻ جي اوٽ ۾ لڪي ويهي رهيو چيتو پنهنجيءَ دل ۾ ڏاڍو خوش ٿيڻ لڳو ته سگهو منهنجو شڪار منهنجي چنبي ۾ اچي ويندو.

هرڻي جيڏي مهل ان وڻ جي ڀرسان لنگهي جتي شينهن لڪيو ويٺو هيو يڪدم ته شينهن هرڻيءَ تي حملو ڪري ڏنو ۽ پوءِ پنهنجي پاپ کي لڪائڻ لاءِ هرڻي کي پنهنجي طاقت وارن چنبن ۾ جهلي اندر ٻيلي ۾ ڪڻي ويو.

هرڻيءَ جي اغوا ٿيڻ جي خبر جڏهن پوري ٻيلي ۾ پکڙجي ويئي ته ٻيلي ۾ رهندڙن ٻين جانورن ۾ هراس پئجي ويو ۽ هو پنهنجيءَ دل ۾ خوف محسوس ڪرڻ لڳا.

انهيءَ ٻيلي ۾ هرڻيءَ جي اغوا ٿيڻ جي پهرين واردات هئي ٻيلي ۾ رهندڙ سڀئي جانور هرڻيءَ جي ڳولا

لاءِ ٻيلي کان ٻاهر نڪتا پر ڪٿي بہ ڪين هرڻيءَ جو ڏس نہ مليو ۽ مايوس ٿي واپس پنهنجن پنهنجن گهرن ڏانهن موٽي آيا.

چيتي جو هرڻي جي شڪار ڪانپوءِ من وڌي ويو، سندس ذهن تان آهستي آهستي ڊپ ختم ٿيندو پي ويو هاڻي چيتو ٻيلي ۾ گهمندو ڦرندو پي وتيو.

هڪ ڏينهن چيتو نهر جي ڪناري تي پاڻي پي رهيو هيو تہ گدڙ جي نظر شينهن تي پئجي وئي گدڙ چيتي کي ڏسي ٻهرين تہ ڀڄي ويو پر پوءِ دلير ٿي اڳتي وڌيو ڪيس ڀڪ ٿي ويئي تہ هرڻيءَ جو قاتل بہ اهوئي چيتو شينهن آهي هن پنهنجي ڌرتيءَ تي ڌاريو ۽ طاقت وارو جانور ڏسي سندس بدن تي ڪيليون چمبڙي ويون پر ويچارو هيڻو گدڙ ڪري بہ ڇا ٿي سگهيو هو چيتي کان خوف وچان لڪندو پنهنجيءَ جهوپڙي ۾ آيو ۽ سڀني جانورن کي گڏ ڪري سڄي ڳالهہ ڪري ٻڌائي.

جانور چيتي شينهن جو ٻڌي سڀ ڏاڍا پريشان ٿي ويا ۽ پاڻ ۾ صلاح مشورو ڪرڻ لڳا تہ هاڻي چيتي شينهن کان بچڻ لاءِ ڪهڙا اپاءَ وٺڻ گهرجن.

سڀني جانورن ۾ گدڙ چالاڪ هيو سوچڻ لڳو اسان پاڻ ۾ هڪ چڱو مڙس ٿا چونڊيو اهو پاڻ شينهن سان مقابلو ڪندو.

اها گدڙ جي صلاح سڀني جانورن کي وڻي، ۽ گدڙ کي پنهنجو چڱو مڙس ڪيائون ۽ انهيءَ خوشيءَ ۾

هڪ عاليشان محفل ڪيائون جنهن ۾ گدڙ کي پڳ ٻڌائي اسٽيج تي اچي ڪرسيءَ تي وهاريائونس گدڙ اهو حسين منظر ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو.

ڪيس يقين نه ٿي آيو ته مون کي ايتري عزت ۽ مان ملندو ۽ مان به جانورن جو ڪڏهن چڱو مڙس ٿيندس.

هاڻي گدڙ اوچو ڳاٽ ڪري ٻيلي ۾ گهمڻ لڳو سڀ جانور کيس ”سائين سائين“ ڪرڻ لڳا گدڙ به سڀني سان پيار محبت سان پيش ايندو هيو سڀئي جانور مان مطمئن هوندا هئا.

گدڙ کي دل ۾ اهائي ڳالهه هئي ته ٻيلي مان کهڙي به نموني سان چيتي شينهن کي ڀڄائي ڪيجي، اهو سوچي گدڙ سڀني جانورن کي پاڻ وٽ اچڻ جي دعوت ڏني گدڙ جي ڪوٺ تي سمورا جانور اچي گدڙ وٽ حاضر ٿيا.

گدڙ پنهنجي ساٿين کي چوڻ لڳو ته ”دوستو آءٌ اوهان کي انهيءَ ڪري تڪليف ڏني آهي ته اوهان سڀ گڏجي پاڻ ۾ هڪ اتحاد ٺاهيو“ اهو ٻڌي سڀني جانورن تاڙيون وڄائي گدڙ کي مرحبا ڪئي گدڙ وڌيڪ چيو ”اسان وٽ صدين ڪان وٺي اهو وڙ رهيو آهي ته جيڪو به اسان وٽ مهمان ايندو آهي ان کي ڀلي ڪار ڏيڻ لاءِ ان وٽ ويندو آهيون پوءِ چاهي اهو اسانجو دشمن ڇو نه هجي، اج اسان سڀ گڏجي شينهن

ڪـي ٻلي ڪار ڏيڻ لاءِ ان وٽ ملنداسون مـن اهان ڏانهن شينهن پنهنجيءَ دوستيءَ جو هٿ وڌائي.”

گدڙ جي اها ڳالهه ٻڌي سڀ جانور ڏاڍا خوش ٿيا ۽ گدڙ کي چيائون ”اسين تنهنجي انهيءَ صلاح سان سيئي متفق آهيون اهو ٻڌي گدڙ ڏاڍو خوش ٿيو. گدڙ سمورن ساٿوڙين کي ساڻ ڪري چيتي کي ٻلي ڪار ڏيڻ لاءِ سندس رهڻ واريءَ جاءِ ڏانهن روانا ٿيا.

شينهن بـہ پنهنجي جاءِ مان ان مهل ٻاهر نڪرڻ جي تياري ڪري رهيو هو شينهن جو پنهنجي گهر مان ٻاهر نڪتو تہ سندس نظر گدڙ ۽ سندس ساٿوڙين تي پئي جيڪي هن ڏانهن اچي رهيا هئا هن کـي دل ۾ خوف اچي پيدا ٿيو تہ ڪٿي مون کي گرفتار ڪري بادشاهه جي دربار ۾ نہ وٺي وڃن انهي ڊپ مان هـو وڃي پنهنجي گهر ۾ لڪيو. گدڙ ۽ سندس ساٿوڙي بہ اچـي سندس گهر تائين پهتـا. ۽ شينهن کـي سڏ ڪرڻ لڳا.

گهڻيءَ دير کانپوءِ شينهن پنهنجي گهر مان ٻاهر نڪتو. گدڙ شينهن کي چوڻ لڳو ”قبلا، اسان اوهان کي ٻلي ڪار ڏين لاءِ آيا آهيون اسان سڀ هن ٻيلي ۾ رهندا آهيون. آءٌ سيني جو چڱو مڙس آهيا.“

اهو ٻڌي چيتو وڏا ٽهڪ ڏيڻ لڳو ۽ گدڙ ڏانهن نهاري چوڻ لڳو ڪڏهن گدڙ بہ چڱا مڙس ٿيا آهن. اڄ ڏينهن کانپوءِ آءٌ اوهان جو چڱو مڙس آهيان، جيئن

SOORIH SINDHI ADAB

آءٌ اوهان کي چوندس تيئن اوهان کي ڪرڻو پوندو.

گدڙ مات ڪري بيهي رهيو ڪيس شينهن مان ڏاڍو خوف محسوس ٿيڻ لڳو. هن شينهن کي ڪجهه چوڻ ٿي چاهيو پر ٻپ وچان ڪجهه بہ چئي نٿي سگهيو شينهن ڪاوڙ مان چوڻ لڳو ”اڄ ڏينهن ڪانپوءِ اوهان مان هر هڪ منهنجي واري سان نوڪري ڏيندو. هاڻي اوهين سڀ وڃي سگهو ٿا.“ اهو چيتي جو حڪم ٻڌي گدڙ بہ سنڌس ساٿوڙي مايوس ٿي موٽي آيا.

چيتو پيڻي بہ رهي دلير ٿي ويو هيو سنڌس دل تان هاڻي خوف خطرو بلڪل لهي ويو هيو هاڻي هو پيلي بہ رهندڙ سمورن جانورن کي ڏاڍو تنگ ڪرڻ لڳو. چيتو پاڻ کي شهنشاهه سڏائڻ لاءِ بيلي بہ رهندڙ سمورن جانورن تي پنهنجو روب ڇمائڻ لڳو. ۽ ويچارا جيتامڙا جانور پنهنجي عزت بچائڻ لاءِ چيتي کي پير ڪري پوڄڻ لڳا.

گدڙ کي اها ڳالهه وڻندي ڪانہ هئي سو پنهنجي جانورن کي گهڻوئي سمجهائيندو هيو تہ ”اوهان چيتي جي آنڪي نہ پريو ان کي پير ڪري نہ پوڄيو“ پر جانور کيس چوندا هئا تہ ”ميان اسان کي پنهنجي عزت پياري آهي“

اهو ٻڌي ويچارو گدڙ مجبور ٿي پوندو هيو ڪيس چيتي تي گهڻي ڪاوڙ هئي جو سنڌس ساٿوڙين جي سامهون چيتي سنڌس، بيعزتي ڪئي هئي. چيتو بہ پنهنجي

SOORIH SINDHI ADAB

طاقت تي جيتامڙن جانورن تي ظلم ڪرڻ لڳو.

انهن ظلمن جي ڪري سمورا جانور چيتي مان اچي تنگ ٿيا ۽ اچي سڀ گدڙ وٽ حاضر ٿيا ۽ گڏجي چوڻ لڳا ”خدا جي واسطي اسان جي هن آفت مان جان آزاد ڪراءِ“ اسين تنهنجا احسان مند رهنداسون“

گدڙ پنهنجي ساٿوڙين ڪي جذبو ڏيارڻ لاءِ هڪ جذباتي تقرير ڪندي چيو ”اوهان کي خبر آهي ته چيتو اسان تي ظلم ڪري رهيو آهي اسان جو سک ۽ آرام ڦٽائي ڇڏيو آهي، هن جابر اسان جو جيئڻ حرام ڪري ڇڏيو آتس هي اسان جي ڌرتيءَ تي قبضو ڪرڻ گهري ٿو، هو اسان آزاد ۽ خدمختيار قوم کي پنهنجو غلام بنائڻ گهري ٿو اسان جون زندگيون به هاڻي محفوظ نه رهيون آهن.

اسان سڀ گڏجي چيتي جي **خلاف** آواز اٿاريون پنهنجي امڙ ڌرتيءَ کي چيتي جي چنبي مان هميشه هميشه لاءِ آزاد ڪرايون اهوئي اسانجو فيصلو آهي ....، اهوئي اسانجو مقصد آهي.“

گدڙ جذبات ۾ اچي ويو سندس منهن تان پگهر وهڻ لڳو هن جي اندر ۾ چيتي کان انتقام وٺڻ جي باهه ڀڙڪي رهي هئي.

گدڙ جي جذباتي تقرير ٻڌي سڀني جانورن ۾ جذبو اچي ويو ۽ سڀني جانورن گڏجي اتحاد جو نعرو بلند ڪيو اهو پنهنجي ساٿوڙين جو جذبو ڏسي گدڙ جا حوصلا

اڃا ٻه وڌيڪ مضبوط ٿيڻ لڳا سندس ويساهه. اڃان ٻه وڌيڪ پختا ٿيڻ لڳا. گدڙ ڏاڍو خوش ٿيڻ لڳو.

هو سمورن ساٿوڙين کي چوڻ لڳو ”ساٿيو جي اوهان جا جذبا اهي ساڳيا رهيا ۽ اوهان پنهنجي وطن لاءِ قرباني ڏيڻ لاءِ تيار آهيو ته پڪ سمجهيو اوهان چيتي کي ضرور شڪست ڏيندا ۽ وري ڪڏهن به ڪنهن کي اها جريت ڪانه ٿيندي ته هو ڪڏهن به اوهان جي وطن ڏانهن ڪو ميري اک کڻي نهاري.“

گدڙ ۽ سندس ساٿي پاڻ ۾ ڳالهائي رهيا هئا ته اوچتو هڪ لومڙ سهڪندو سهڪندو اچي ڪريو اهو ڏسي گدڙ باندر کي حڪم ڏنو ته لومڙ کي پاڻي پياريو وڃي گدڙ کي پڪ ٿي ويئي ته اهو به اسان جهڙو ڪو ڏکايل آهي جڏهن لومڙ هوش ۾ آيو ته گدڙ لومڙ کان حال احوال پڇڻ لڳو. لومڙ جيڪو اڳ ۾ ئي ڏٻرو ٿي ويو هيو سو پنهنجي سموري ڪهاڻي گدڙ کي ڪري ٻڌائي.

اهو ٻڌي گدڙ، لومڙ کي چوڻ لڳو ته ”ادل، تون فڪر نه ڪر، آئين سمجهه، تنهنجي منزل قريب آهي تنهنجو دشمن اسان جيءَ جوءِ ۾ موجود آهي هن اسانجو پاڻ جيئڻ حرام ڪري ڇڏيو اٿس. اسين تنهنجي مدد ضرور ڪنداسون.“

لومڙ اهو ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيو، سندس منزل هاڻي قريب هئي سندس دشمن جو ڏس پئجي ويو هيو، گدڙ،

لومڙ ۽ سيئي ساٿوڙين کي ساڻ ڪري چيتي سان مقابلو ڪرڻ لاءِ روانا ٿيا.

ان وقت شينهن وڻ جي هيٺان ستو پيو هيو. گدڙ اڳڀرني چالاڪي سان چيتي جي چئن پاسن کان گهيرو ڪرائي ڇڏيو جيئن چيتو ڪيڏاهن ڀڄي نه سگهي.

گدڙ پنهنجي ساٿين کي حڪم ڏنو ته چيتي تي حملو ڪري ڏيو.

گهڻيءَ وڙهه ڪانپوءِ شينهن کي شڪست ملي ۽ ان کي زنجيرن ۾ گرفتار ڪري گدڙ جي سامهون وٺي آيا چيتو پنهنجي شرم وچان ڪنڌ جهڪائي ڇڏيو هيو.

لومڙ، سندس دشمن چيتي شينهن کي زنجيرن ۾ جڪڙيل ڏسي ڏاڍو خوش ٿي رهيو هيو اهوئي ساڳيو چيتو هيو جنهن لومڙ جي پيءُ ۽ ماءُ کي قتل ڪيو هيو.

گدڙ يولڙي، هرڻ مرونءَ کي حڪم ڏنو "اوهين سڀ گڏجي لومڙ سان گڏ وڃو ۽ وڃي چيتي کي بادشاهه جي دربار ۾ حاضر ڪيو." چيتو، گدڙ کي چوڻ لڳو "اوهين مون کي آزاد ڪريو، آءٌ اوهان جي جوءِ ڇڏي هليو ويندس ۽ اوهان جو احسان زندگيءَ ڀر نه وساريندس." چيتي کي اها پڪ هئي ته بادشاهه مون کي ڦاهيءَ تي چڙهائي ڇڏيندو هو پنهنجي ڪئي تي پڇتائڻ لڳو.

پر گدڙ چيتي جي هڪ به نه ٻڌي لومڙ ۽ سندس ساٿي ڀولڙو، هرڻ مرون چيتي کي گرفتار ڪري بادشاهه جي دربار ڏانهن هلڻ لڳا. ان مهل بادشاهه جي دربار سڄي ماڻهن سان ڪچا ڪچ ڀريل هئي ڪيترائي وزير ۽ امير موجود هئا.

لومڙ چيتي کي بادشاهه جي دربار ۾ حاضر ڪيو. بادشاهه لومڙ کي ڏسي حيران ٿي سندس پٺيان شيهين ۽ ان جي پوبان ڀولڙو ۽ ان جي پويان ميرون هيو.

بادشاهه چيتي کي ڏسي ڪاوڙ ۾ ڳاڙهو ٿي ويو هن کي چيتي تي ڏاڍي ڪاوڙ هئي هن ٻه بيگناهه قتل ڪيا هئا بادشاهه يڪدم جلاد کي حاضر ٿيڻ جو حڪم ڏنو، يڪدم بادشاهه سلامت جي حضور ۾ جلاد حاضر ٿيو.

بادشاهه جلاد کي حڪم ڏنو ته بنا ڪنهن دير جي چيتي جو سر قلم ڪيو وڃي." جلاد، بادشاهه جو حڪم ملندي ئي دربار ۾ اميرن، وزيرن جي سامهون پنهنجي تيز تلوار جي هڪ ئي وار سان چيتي جو سر ڌڙ کان ڌار ڪري ڇڏيو.

بادشاهه پنهنجي تخت تان لهي اچي لومڙ جي پٺي ٺپري ۽ چيائين "توکي جس هجي جو تو هڪ وڏي آفت سان مقابلو ڪيو آهي، تون واقعي دلير آهين. مون کي توهان اهائي اميد هئي" لومڙ پنهنجي پيءُ ۽ ماءُ جي قاتل جو لاش زمين تي ڏسي ڏاڍو خوش ٿي رهيو هيو

سندس ڳاٽ فخر سان اوچو هيو سندس دل کي سڪون مليو هيو.

بادشاهه لومڙ کي انعام طور هڪ سونو ٿال ڏنو جنهن ۾ هيرا ۽ جواهر هئا لومڙ اهو ٿال بادشاهه کان وٺي پنهنجي منزل ڏانهن روانو ٿيو.

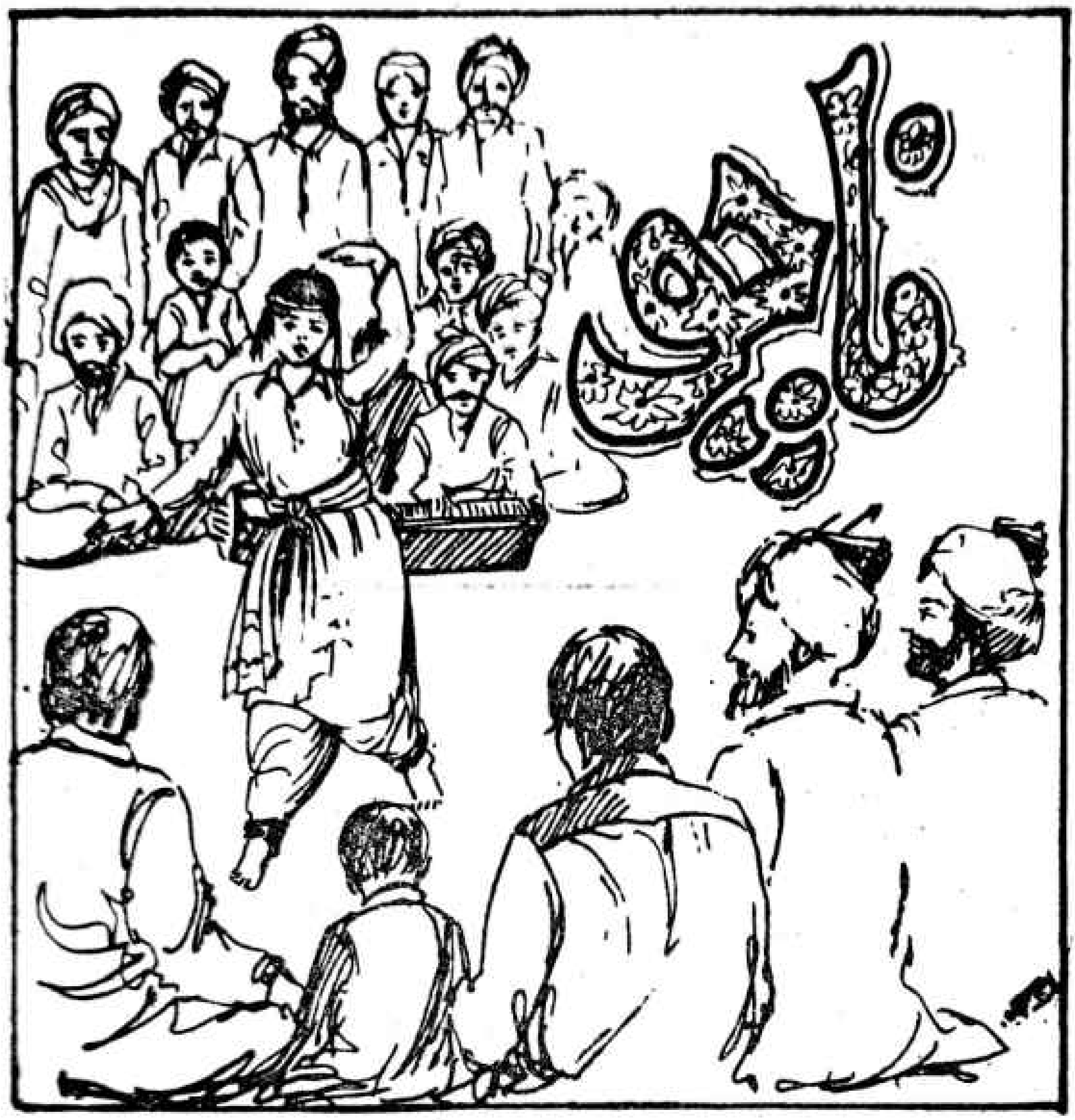

★ ناچو منهنجي سامهون باجي ۽ ڍولڪ جي آواز تي پنهنجي پير ڪسي ڇمائيدو ناچ ڪري رهيو هو جيڪا سندس پيرن ۾ ٻڌل هئي، سندس هڪ هٿ ۾ يڪتارو ۽ ٻئي ۾ ڪرتال هئي جيڪا هو زور سان وڄائي ناچ ڪري رهيو هو. سندس ساٿي هيٺ زمين تي باجو ڍولڪ وڄائي رهيا هئا سندس ڀر ۾ گولو ٻري رهيو هيو گولي جي هلڪيءَ روشنيءَ تي ڪيترا پروانا اچي ڳڏ ٿيا هئا.

سندس ناچ ڏسڻ لاءِ ڪيترائي ماڻهو اچي گڏ ٿيا هئا، جيڪي سندس چوڌاري ڦريو بيٺا هئا. سندس ناچ مجموعي ۾ بيٺل ڪيترن ئي تماشائن جو من موهي ڇڏيو هيو.

هڪ معصوم نگريءَ جي پيرن ۾ ٻڌل ڇير جيڪا هو ڇمڪائي رهيو هيو تنهنجو آواز ٻڌي سو چيلو رهيس ته آخر هن معصوم ٻار ڪسي ڪهڙي مجبوري آهي جيڪا کيس هن ڀريل مجموعي ۾ نچائي رهي آهي.

سندس ڪي ته اسڪول ۾ پڙهڻ گهربو هو آءٌ اندر جو اندر ۾ باجي واري ۽ ڍولڪ واري ڪي گاريون ڏيڻ لڳس جيڪي سندي پيرن ۾ گهنگهرو ٻڌي کيس نچائي رهيا هئا.

سندس گول چهرو ڪڻڪ رنگو رنگ اِکيون وڏيون وار سندس ڪلهن تي ٿي پيا، جيڪي نچڻ تي سندس منهن تي ٿي ڪريا جيڪو هو هر هر پنهنجي هٿن سان پري ٿي ڪيائين.

ماڻهن سندس من موهيندڙ ناچ ڏسي سندس مٿان نوٽن جو مينهن وسائيندا ٿي ويا هو پنهنجي مٿان نوٽن جو مينهن وسندڙ ڏسي اڃا به وڌيڪ سٺو نچڻ لڳو سندس جسم جو هڪ هڪ حصو باجي ۽ ڍولڪ جي آواز تي اهڙو ته ناچ ڪري رهيو هيو جڻ ڪو نانگ مرليءَ تي ناچ ڪندو آهي.

هن ڪي جنهن ۾ ماڻهو نوٽ ڏيکاريو تي هو

يڪدم انهيءَ جي سامهون وڃي لڳي کائنس روپيو وٺي اچي ٻاجي واري کي ٽي ڏنائين جنهن وٺي ڳوٽري ۾ ٿي وڌا.

مون ناچوءَ ڏانهن نهاري ڏٺو جيڪو مون ڏانهن نهاري هر هر مرڪي رهيو هيو آءٌ دل ۾ چوڻ لڳس ”ڪيڏو نه بهادر نيگرو آهي ايڏا سور سهي پوءِ به مرڪي رهيو آهي“ مان سندس کي داد ڏيڻ لڳس.

منهنجون نظرون ناچوءَ ۾ ڪتل هيون هو پنهنجي ساڳي انداز ۾ چير کي ڇمڪائيندو نچندو رهيو مون سندس ناچ ڏسي ڏاڍو مزو اچي ويو ۽ آءٌ به ٻهي سندس ناچ ڏسڻ لڳس، ۽ حيرت به ٿي ته اسان جنهن معاشري ۾ رهون ٿا ان معاشري ۾ ماڻهو پنهنجي پيٽ جو دوزخ ڀرڻ لاءِ معصوم ٻارن کي هٿ جون ٺاهيل پتليون سمجهي نچائن ٿا، اهڙن خود غرض ماڻهن تي مان لعنت ڪرڻ لڳس.

منهنجي ڀر ۾ هڪ وڏن شهپرن سان ٻٺيل جوان پنهنجي کيس مان ڳاڙهو نوٽ ڪڍي ناچو ڇوڪري کي سڏ ڪيائين. ناچو سندس هٿن ۾ ڳاڙهو نوٽ ڏسي ٻري کان ٿي هرڻ وانگر ڇال ڏيندو سندس سامهون اچي نچڻ لڳو.

آءٌ شهپرن واري جوان ڏانهن ڏسڻ لڳس، جيڪو ناچو کي ڏسي پنهنجا شهپر وٽڻ لڳو آءٌ اندر جو اندر ۾ خارون کائڻ لڳس مون کان اوچتو هلڪو ٽهڪ نڪري

ويو چوڻ لڳس ”اچا سنڌي نه سڌريا“

هو مون ڏانهن ڀڄڙو منهن ڪري نهارڻ لڳو ڄڻ مون ڪيس گار ڏيئي ڪڍي هجي ــ هو وري پنهنجا شهپر وٽڻ لڳو سندس سامهون اچا ناچو نچي رهيو هو سندس جون ٻئي اکيون ان ڳاڙهي نوٽ ۾ کتل هيون جيڪو مڇر جوان جي هٿ ۾ هو.

هن ناچوءَ جي هٿ ۾ سئو جو نوٽ ڏيئي چيو: ”مون سان ٻاري رکندي“ ناچوءَ مڇر جا اهي لفظ ٻڌڻ شرط سئو جو نوٽ سندس منهن تي هڻي ڪيس چيائين ”آرسيءَ ۾ پنهنجي شڪل ڏٺي اٿئي“ آبو آهي ٻاري رکڻ اهو چئي ناچو هليو ويو.

مون ڪنڌ ورائي ڏٺومانس سندس شڪل پارو تي واڳڻ جهڙي لڳي پئي هئي مون کان ٺهڪ نڪري ويو هو مون ڏانهن منهن ۾ گنڍ وجهي نهاري رهيو هو.

آءٌ ناچوءَ جو ايترو بلند حوصلو ڏسي تمام گهڻو خوش ٿيڻ لڳس ناچوءَ جو اهو ڪارنامو ڏسي سوچڻ لڳس ته هن ننڍڙي نيگر جي اندر ۾ هڪ غيرت مند جوان موجود آهي اهڙا ناچو مون پنهنجيءَ عمر ۾ تمام گهٽ ڏٺا آهن جن ۾ ايترو شعور ۽ حوصلو هوندو آهي، پوءِ آخر اها ڪهڙي طاقت آهي جيڪا ڪيس نچائي رهي آهي. گهڻيءَ دير ڪانپوءِ سوچيم ته آءٌ پڇانئس تون پيرن ۾ ڇير ٻڌي نچڻ ڇو ٿو، پر وري خيال آيم ته

متان مون کي به نه ابتو جواب ڏيئي ڪڍي الائجي ڇو اهڙا ڪردار ڏسي سوچڻ تي مجبور ٿي پوندو آهيان ۽ اکين ۾ پاڻي ڀرجي ايندو اٿم "هي ٻار ته اسان جي سڃاڻ آهن انهن سان ته اسانجو مستقبل ٺهي ٿو هي ٻار اسان جي قومي دولت آهي انهن جي اسان نه حفاظت ڪنداسين ته ٻيو ڪير ڪندو."

منهنجي دل هڪ سٽ ڪاڏي مون کيسي مان رپئي جو ڪڙڪ نوٽ ڪڍي ڏيکاريو مانس هو منهنجي هٿ ۾ نوٽ ڏسي جلديءَ ۾ هليو آيو ۽ منهنجي سامهون ڇير کي ڇمڪائي نچڻ لڳو ۽ مون کان روپيو وٺي چپن تي مرڪ آڻي هليو ويو.

منهنجو من ناچوءَ کي نچندو ڏسي تڙپڻ لڳو دل ۾ خيال آيو مان اهو سڀ ڏسي برداشت ڪري نٿو سگهان ان ڪري مون لاءِ اهو بهتر آهي ته هتان هليو وڃان، پر وري سوچيم مون کي ناچوءَ کان اهو پڇڻو آهي "ته تون نچين ڇو ٿو ڪهڙي مجبوري آهي جيڪا تو معصوم مکڙي جهڙي ٻار کي بازارن ۾ نچائي رهي آهي. هن جيترا ٻار ته اسڪولن ۾ پڙهندا آهن" منهنجي اندر واري انسان مون کان سوال ڪيو، مون وٽ اهڙو ڪوبه جواب ڪونه هو جو مان پنهنجي اندر واري انسان کي مطمئن ڪري سگهان.

مون ناچوءَ ڏانهن ڏٺو هن کي ڪيترا ماڻهو ترهين ترهين جا چرچا ڪندا وڏا وڏا ٺهڪ ڏيندا سندس مٿان

نوٽ نڇاور ڪندا ٿي ويا مان سڀ ڪجهه ڏسي ماٺ ۾ هيس دل ۾ چوڻ لڳس ”اڙي شرم نٿو اچيو جو ننڍڙن ٻارن کي ڇير ٻڌي نچايو ٿا.“

منهنجي اندر ۾ اها آنڌ مانڌ هئي ته آخر هن ناچوءَ کان پڇان ته ڪير آهين نالو ڇا اٿئي.........؟ هن ننڍڙيءَ وهيءَ ۾ نچڻ ڇو ٿو........؟ توکي ڪير ٿو ڇير ٻڌي نچائي؟ منهنجي ذهن ۾ آهي سمورا سوال اچي گڏ ٿيا هئا. مون ناچوءَ ڏانهن ڏٺو جيڪو مون ڏانهن نهاري مرڪي رهيو هو مون وري کيس گهرائڻ لاءِ کيس مون روپئي جو نوٽ ڪڍي ڏيکاريو هو منهنجي هٿ ۾ نوٽ ڏسي ٽڪڙو ٽڪڙو اچي منهنجي سامهون نچڻ لڳو آخر سوچيندو رهيس ته ڪائنس پڇان يا نه متان مون کي ڪو غلط لفظ چئي نه وجهي.

”نه مان پڇندو مانس ضرور.“

”ڇوڪرا نالو ڇا اٿئي؟“ مون سندس ڏانهن نهاري پڇيو مانس.

ناچو مون ڏانهن نهاري آهستي چيو ”سائين محب.“

”ابو امڙ اٿئي....؟“

بس منهنجو ڪائنس ايترو پڇڻ ناچوءَ ڇوڪري جون اکيون پاڻيءَ سان ڀرجي آيون مون سندس اکين ۾ پنهنجون اکيون ملائي ڏٺيون مون کي سندس اکين ۾ ڳوڙها ڏسي محسوس ٿي ويو ته سندس اندر ۾ درد ۽ پيڙا ڪانسواءِ ٻيو ڪجهه به ڪونهي مون سندس ڏانهن

نهاري ڏٺو هو پنهنجا ڳوڙها نوٽن سان اگهي رهيو هيو جيڪي سندس هٿ ۾ هئا. سندس ٻهڪدر چهرو هڪ ٻل ۾ ڪومائجي ويو هيو جيڪو ڪجهه دير اڳ گلاب جي گل جيان ٽڙندو نظر آيو ٿي.

هو منهنجي هٿ مان روپيو وٺي هليو ويو، مون کي ڏاڍو ڏک ٿيو ته اجايو پڇيومانس مون کي سندس کان ايترو نه پڇڻ گهربو هو، پر الائجي ڇو مونکي هن ناچوءَ سان ايتري همدردي چو اچي ٿي هئي. دل ۾ پي چيم ته هن کي ته ڪنهن اسڪول ۾ داخل ڪرائجي جتي هي علم حاصل ڪري پنهنجي زندگي سنواري سگهي.

مون هن جي پيرن ۾ ٻڌل ڇير ڏانهن جهڪي ڏٺو جنهن جي آواز منهنجي ذهن کي جهنجوڙي ڇڏيو هو. ڏاڍي ڪاوڙ لڳم ته جيڪر هڪ ئي سٽ سان ڇني ڪيس هميشه هميشه لاءِ آزاد ڪري ڇڏيان جيئن هو وري ڪڏهن به ڇير ٻڌي نچي نه سگهي.

مون کان وري رهيو نه ٿيو ڪيسي مان روپئي جو نوٽ ڪڍي ڏيکاريومانس هو وري به منهنجي سامهون ساڳئي انداز ۾ نچڻ لڳو، ڪجهه دير ڪانپوءِ روپئي جو نوٽ ڏيندي پڇيومانس ”نچين ڇو ٿو؟“

ناچوءَ وري مون ڏانهن نهاري چيو سائين پيٽ جو مسئلو آهي.“

”پيٽ جو مسئلو“

”ها...... سائين پيٽ جو مسئلو“

”توکي ته اسڪول ۾ پڙهڻ کپندو هو“

هن جي اکين ۾ ڳوڙها ڀرجي آيا هو پنهنجن ڳوڙهن کي روڪيندي چوڻ لڳو: ”سائين مون کي ته پڙهڻ جو گهڻوئي شوق هيو پر سائين مون کي ڪير پڙهائڻ وارو هيوئي ڪونه.“

”پيءُ ڇا ڪندو اٿئي؟“ مون کانئس پڇيو.

ناچوءَ سڏڪا ڀريندي چيو ”سائين بابي ته مونکي ننڍي هوندي ئي ڏوڪڙن تي وڪڻي ڇڏيو هيو.“

ناچوءَ جو اهو دل چيريندڙ جملو ٻڌي منهنجي ته پيرن هيٺان زمين نڪري ويئي چوڻ لڳس ماڻهو ته دعائون گهري چوندا آهن منهنجا موليٰ تون اسان کي وير ۾ کير ڏجان!“

پوءِ هن جي پيءُ معصوم مڪڙيءَ کي ڦلن جي مٺ تي ڇو وڪڻي ڇڏيو ڇا سندس سيني ۾ اولاد جي محبت ڪانه هئي مون سندس چهري ڏانهن نهاري ڏٺو جيڪو پيلو هيڊ ٿي ويو هيو جڻ ڪنهن سندس چهري تي هيڊ هاري ڇڏي هجي.

آءٌ سندس پيءُ کي گاريون ڏيڻ لڳس، جنهن سندس کان ٻالڪپڻ ۾ ئي سندس دل جون خواهشون ڇڪندڙ چانديءَ جي سڪن تي وڪڻي ڇڏيون هيون مون سندس چهري ڏانهن ڏٺو جيڪو لوهٽجي ويو هيو سندس اکين مان ڳوڙها وهي اچي سندس ڪميص تي ڪريا

ناچوءَ چوڪري سڏڪا ڀريندي چيو سائين مونکي پڙهڻ جو تمام گهڻو شوق هوندو هو ٻاڙي جا ٻيا ٻار اسڪول ڏانهن ويندا ڏسي دل ۾ چوندو هيس ته جيڪر مان به انهن سان گڏ اسڪول وڃا بابي کي اسڪول لاءِ چوندو هيس ته مون کي موچڙي سان وٺي ويندو هو۔ هيروئن جو موالي هيو ڪيس هيروئن جي نشي اهڙو ته انڌو ڪري ڇڏيو هيو جو سندس کي اولاد جي به سڃاڻپ نه رهي هئي۔

سندس درد ڀري ڪهاڻي ٻڌي منهنجي اکين ۾ به ڳوڙها ڀرجي آيا هو مون ڏانهن حيرت مان نهارڻ لڳو مون ڪيسي مان رومال ڪڍي پنهنجا ڳوڙها اگهندي چيومانس ”آءٌ تو تي ڪهاڻي لکندس۔“

”ها......، ڪهاڻي تون منهنجي ڪهاڻيءَ جو ڪردار آهين۔“

هن ڪهاڻيءَ جو نالو ٻڌنديئي سندس چهري تي مرڪ اچي وئي هئي هو وري مون کي ساڳين رنگن ۾ نظر اچي رهيو هيو جيڪي سندس چهري ۾ اڳ ۾ هوندا هئا۔

هو مون کان موڪلائي هليو ويو ۽ آءٌ ڪيس ڏسندو رهيس هاڻي ته هڪ به ماڻهو مون کي نظر نٿي آيو سڀ هليا ويا هئا۔ آءٌ به پنهنجي منزل ڏانهن روانو ٿي ويس۔

چڙيءَ جي آتم ڪهاڻي

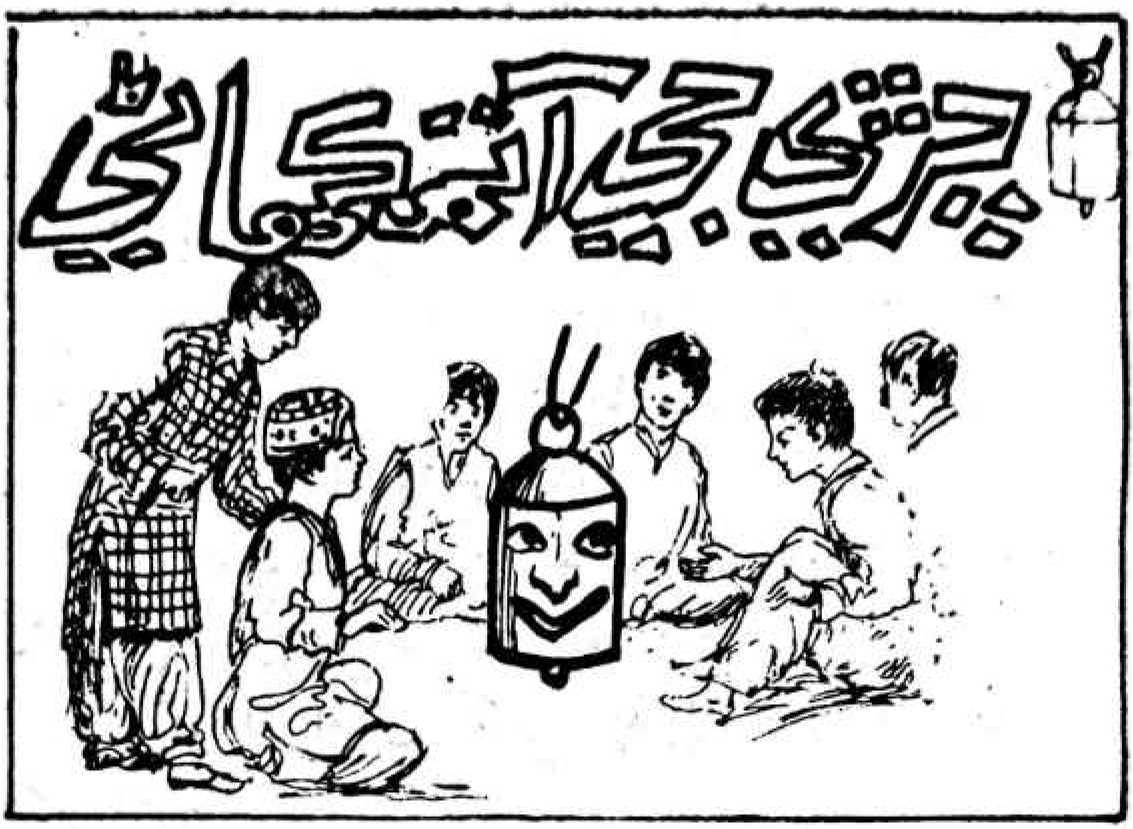

★ ٻارو مونکي سڃاڻو ٿا......، آءٌ ڪير آهيان منهنجو نالو ڇا آهي؟ ٻارو مون کي هاڻي خبر پئي آ.....، توهان مون کان ناراض آهيو مون اوهان سان هڪ وعدو ڪيو هيم جيڪو اڃا تائين نه پورو ڪيو اٿم، اڄ مان پنهنجو ڪيل وعدو ضرور پورو ڪندس.

مونکي ياد آهي ”مون اوهان کي هڪ ڏينهن چيو ته آءٌ توهان کي پنهنجي آتم ڪهاڻي ٻڌائيندس“ ۽ آءٌ اڄ اوهان کي پنهنجي آتم ڪهاڻي ضرور ٻڌائيندس.

مان لوهه جي چڙي آهيان. جيڪا ٻڪرين جي ڳچيءَ جي ڳانين ۾ ٻڌل هوندي آهيان ۽ هر وقت پئي جهر جهنگ ۾ ٽن......ٽن......، پئي ڪندي وتندي آهيان ۽ پنهنجو من پئي وندرائيندي آهيان ۽ پنهنجي اندر جو

آواز ٻين تائين پهچائيندي آهيان. بس منهنجي اهائي وندر آهي. اهو سڄو لار جو ڪمال آهي جيڪا منهنجي من اندر احمد لوهر هڻي ڇڏي آهي.

"ٻارو! خبر اٿو احمد لوهر ڪير آه" چڙيءَ ٻارن کي چيو، جيڪي سندس چوڌاري ڪهاڻيءَ ٻڌڻ لاءِ مڙيو ويٺا هئا، جيئن ماکيءَ جا مکا کنهن مٺاڻ تي جهڳٽو ڪيو بيٺا هوندا آهن.

ٻارن هڪ ئي آواز ۾ چڙيءَ کي چيو "ادي چڙي اسان کي ڪهڙي خبر ته احمد لوهر ڪير آه"

"چڱو آءٌ اوهان کي ٻڌايان ته احمد لوهر ڪير آهي."

ٻارو هي شخص اهو آهي جنهن مون کي چيٽيءَ ۽ مترڪڙيءَ جي مدد سان مونکي تيار ڪري منهنجو نالو پورڙيو رکيو......، پر مان چڙيءَ جي نالي سان سموريءَ سنڌ ۾ ڄاتي سڃاتي ويندي آهيان.

هاڻي اچو ته آءٌ اوهان کي پنهنجي ڪهاڻي ٻڌايان ته آءٌ پنهنجيءَ جيون ۾ ڪيترا ڏک ڏٺا آهن ۽ مون ڪيترو صبر ڪيو آهي.

ٻارن جون نظرون چڙيءَ ۾ کتل هيون ته ڪيڏي مهل چڙي ٿي اسان کي پنهنجي آتم ڪهاڻي ٻڌائي هو انهيءَ اوسيئڙي ۾ هئا ته چڙيءَ ٻارن کي چيو!
"ٻارو منهنجي آتم ڪهاڻي ٻڌو ته مون کي احمد لوهر ڪيئن جوڙي راس ڪيو.

ٻارو مان سڀ کان پهرين هڪ لوهه جي چادر هيس، جنهن کي احمد ڇيڻيءَ ۽ مترڪي سان مونکي لوهه جي چادر جا ٽڪر ٽڪر ڪري پنهنجي پير ۾ رکندو ٿي ويو.

مون کي احمد جي زوردار ڌڪن لڳڻ ڪري ڏاڍو ايذاءُ اچي رهيو هيو پر مان صبر سان سهندي رهيس ٻارو انهيءَ ۾ منهنجي ڀلائي هئي. جڏهن مون کي ٽڪر ٽڪر ڪري بس ڪيائين ته هڪ لوهه جي ڪلنگ تي رکي مترڪيءَ سان مونکي گول ڇلي وانگر ورائڻ لڳو ۽ ٿوري دير ڪانپوءِ آءٌ هڪ ڇلي جي صورت ۾ آيس. ماز، دل ۾ خوش ٿيڻ لڳيس ته آه هاڻي جلدي وڃڻ لڳنديس ۽ پنهنجو سريلو آواز سنڌ واسين کي سڻائيندس پر پوءِ خبر پئي ته اڃان منهنجي آواز ڪڍڻ ۾ ڏاڍي دير آهي. آءٌ انهيءَ وقت جو ڏاڍي بيچينيءَ سان اوسيئڙو ڪرڻ لڳيس.

منهنجو ٺاهيندڙ احمد لوهر جيڪو قد جو بندرو ۽ بدن ۾ ڏٻرو هيو سو منهنجو ٻيو حصو ٺهرائڻ لاءِ لوهه جي چادر مان اڳوٽي چانديءَ جي ٻينگلي روپيه جيترا گول ٺاهڻ لڳو اهي گول ٽڪر احمد هڪ گول ڇيڻيءَ سان تمام تيزيءَ سان ٽڪيندو ٿي ويو آءٌ سنهڙي سڀڪ احمد جا ٽڪ سهندي رهيس ٻٽڪ به ٻاهر ڪانه ڪڍيم

جڏهن احمد گول ٺاهي بس ڪيا ته انهن کي لوهه جي سانچي ۾ وجهي هڪ وڏي مترڪي سان ٽڪ

هڻڻ لڳو ۽ ٿوري وقت گذرڻ کانپوءِ اهي گول ٽوپلن ونگر نهندا پئي ويا. مون کي پڪ ٿي ويئي ته اهو ٽوپلو منهنجي مٿي ۾ ضرور لڳندو.

ٻارو ٿيو ٻه ائين ٿي احمد چاو کڻي ان جي مٿي ۾ ٽوپلو ملائي کنگ تي رکي مون کي آهستي آهستي ڦيرائيندو ٿي ويو ۽ مترڪيءَ جا ٽڪ هڻندو ٿي ويو اهڙو ته ٻنهي حصن کي پاڻ قابو ڪري ڇڏيائين جو مجال آهي جو وري اتان هڪبئي کان ڌار ٿيون.

ٻارو آءٌ توهان کي اهو ٻه ٻڌائيندي هلان ته جيڪو ٽوپلو مون کي لوهر پهرايو آهي انهيءَ کي (ڪوپري) چيو ويندو آهي. جنهن ۾ سوراخ ڪري (پاهو) جڙيو ويو.

هاڻي آءٌ پاڻ کي مڪمل سمجهڻ لڳس، بس انهيءَ اوسيئڙي ۾ هيس ته ڪيڏي مهل ٿو احمد مون کي لاڙ وجهي ته مان ٽن......ٽن...... ڪري ٻڌان

آءٌ ٿڌا ساهه ڀرڻ لڳس ۽ مولا سائين جا شڪر ڪرڻ لڳس ته مس مس منهنجي جان احمد لوهر مان آجي ٿي مون کي ڏاڍو ماريو اٿس اڄان تائين منهنجي سموري بدن تي احمد لوهر جي مار جا نشان موجود آهن.

جي چئو ته آءٌ اوهان کي ٽڪن جا نشان ڏيکاريان هي ڏسو ٽڪن جا نشان ٻار ڇڙيءَ کي لڳل ٽڪن جا نشان غور سان ڏسڻ لڳا ۽ پوءِ ڇڙيءَ ڏانهن نهاري.

چوڻ لڳا ”ادي چڙي احمد لوهر ته هڪ ظالم ماڻهو آهي تون انهيءَ کي ڪيئن ٿي سٺو چوين جو تو جيتامڙيءَ کي هيترا سارا ڏک هنيا اٿس.“ ٻار چڙيءَ کي لڳل ڏک ڏسي حيران ٿي ويا هئا کين ڏادي ڪاوڙ اچي ويئي هئي هنن سڀني گڏجي اهو سوچيو ته جتي به احمد لوهر ملندو ته اسان اديءَ چڙيءَ جو بدلو ضرور وٺنداسين.

جنهن اسان جيءَ ڀيڻ چڙيءَ کي اوهي مترڪن سان ويهي ڪٽيو آهي.

ٻارن گڏجي چڙيءَ کي چيو ”ڀيڻ اسين تنهنجو ٻلاند احمد کان ضرور وٺنداسين، تون صرف اسان کي ڏس ڏي ته اهو احمد لوهر رهندو ڪٿي آهي؟“ ٻارن کي احمد لوهر تي ڏادي ڪاوڙ هئي ۽ هو کيس مارڻ لاءِ تيار ٿي ويا هئا.

چڙي ٻارن جي پاڻ سان محبت ڏسي بيحد خوش ٿي ٻارن کي چوڻ لڳي ”ٻارو جنهن کي اوهين منهنجو دشمن سمجهو ٿا، سو منهنجو محسن آهي جي اگر احمد لوهر مون تي ايتري محنت نه ڪري ها ته مان اوهان جي آڏو چڙيءَ جي صورت ۾ نه هجان ها اهيا ته مون تي احمد لوهر جي مهرباني آهي خدا کيس سکي رکي منهنجو ته لڳ لڳ کيس دعا ٿو ڪري.“

”چڱو هاڻي منهنجي باقي ڪهاڻي غور سان ٻڌو.“

چڙيءَ ٻارن کي چيو. ٻار هاڻي وري چڙيءَ جي ڪهاڻي ٻڌڻ لاءِ سندس پرسان اچي ويٺا.

ٻارو اها مونکي تڏهن خبر پئي جڏهن احمد منهنجي پرسان اچي چيڪيءَ مٽي جي تغاري زور سان مٿي اوچتي آواز تي منهنجي خيالن جو تاج محل ڀڄي ڀور ڀور ٿي پيو. مون احمد ڏانهن نهاري ڏٺو جيڪو سهڪي رهيو هيو، مون کي پڪ ٿي ويئي ته وري آءٌ نئين مصيبت ڦاسڻ واري آهيان اها چيڪي مٽي منهنجي لاءِ ديواني درياءَ تان کڻي آيو هيو.

پوءِ هو مٽي ڳوهڻ کي لڳي ويو ۽ راڳ ڳائڻ ۾ شروع ٿي ويو. آءٌ ڪيس ڏسندي رهيس، مون کي ڳالهه سمجهه ۾ نه آئي ته احمد انهي چيڪيءَ مٽيءَ کي ڪندو ڇا. مان اڃا انهيءَ ويچار ۾ هيس ته احمد مون کي مٽيءَ ۾ بند ڪري ڇڏيو اهڙي نموني سان بند ڪري ڇڏيائين جو منهنجي جسم جو حصو ڪٿان به نظر نٿي آيو. اهڙو ته. مٽيءَ ۾ قابو ڪري ڇڏيائين جيئن ڪو سپاهي قيديءَ کي قيد خاني ۾ قابو ڪري ڇڏيندو آهي.

پوءِ لڳو پٽل جي ٿال کي ڇيڻيءَ سان ڪٽڻ ٿوريءَ دير ۾ سڄي ٿال کي ذرا ذار ڪري ڇڏيائين مون کي پڪ ٿي ويئي ته احمد چريو آهي جو گهر جو ٿو نقصان ڪري پهرين ته مون کي دل ۾ خيال ٿيو ته احمد کي وڃي روڪيان ۽ چوانس ته چريو ڪون

ٿيو آهين جو گهر جو نقصان ٿـو ڪرين ڪهڙو نـه ڪوڏن جهڙو ٿال ڀڃين ڀور ڀور ڪري ڇڏيئي ۾ پوءِ اچي خوف ٿيم ته متان مون کي وري نه مترڪن جي مار ڏيئي سو ڪٿي صبر ڪيم خاموشيءَ سان ويٺي هي تماشو ڏٺم.

جڏهن لوهر پتل جـي ٿال کـي ڀڃي ننڍڙا ننڍڙ ذرڙا ڪيا ته پو هڪ هڪ پتل جو ٽڪر اسان جي اندر ۾ وجهندو رکندو ٿي ويو. مونسان گڏ پيون ٻـه ڪـوڙ چڙيون هيون جيڪي مون سان گـڏ ٺهي تيار ٿيون هيون.

بس پوءِ تـه دير ٿي ٿي ڪانه احمـد جلديءَ ۾ جوڙي جوڙي ڪري باهه ۾ اڇلائيندو ٿي ويو ۽ پاڻ ڌوڻ کي هٿ سان هلائيندو اسان جي مٿان ڪوئلا ٿي وجهندو ويو. ڌوڻ مان تيز هوا لڳڻ ڪري ٻٺي مان باهه جـا شعلا ٻاهر نڪرڻ لڳا.

هاڻي اسين باهه مان پچي لال ٿي ويون هيونسين احمد اسان کي ابنوريءَ سان ڪڍندو هڪ پاڻيءَ جي ڀريل ڪونر ۾ اڇلائيندو ٿي ويو هڪ تـه اسان باهه جـون ڏاڍيون تتـل صفا ڳاڙهيون لعـل هيونسين سو جيڏي مهل پاڻي ۾ اسان کي اڇلايو ويو ته ٿڌي پاڻيءَ ۾ اسانجو لڱ لڱ ٺري پيو.

پوءِ ته احمد اسان کـي ڪونر مان ڪڍي مترڪي جي ڌڪن سان اچي ورتائين ۽ اسان کـي مٿيءَ کان

ٻاهر ڪڍڻ لڳو جيڪا باهه ۾ سڙي ڪڪرا ٿي ويئي هئي.

هاڻي جيئن احمد اسان کي مترڪيءَ ڌڪ جا هٿندو ٿي ويو تيئن مون مان سريلا آواز نڪرندا ٿي ويا.

آءٌ پنهنجا من موهيندڙ آواز ٻڌي دل ۾ ڏاڍي خوش ٿيڻ لڳس منهنجي من جي مراد پوري ٿي ويئي هئي آءٌ احمد لوهر کي دعائون ڪرڻ لڳس جنهن مون کي انهيءَ منزل تي اچ پهچايو آهي.

باهه ۾ پچڻ ڪانپوءِ مون ۾ وڏي تبديلي اچي ويئي هئي اڳ ۾ مان ڪاري هيس، پر هاڻي ڪاري نه هيس منهنجو رنگ سونهري ٿي ويو هو آءٌ پنهنجو سونهري رنگ ڏسي اڃا به وڌيڪ خوش ٿيڻ لڳس ۽ پنهنجو پاڻ کي ڏسي ٿڌو ساهه ڀري چوڻ لڳس ”واهه منهنجا مولا تنهنجا رنگ“

اهو سچو جادوءَ جو ڪمال آهي يا احمد جي ڪاريگريءَ جو ڪمال آهي جنهن مون کي ڪاري رنگ مان ايتري سونهن بخشي هئي منهنجي آواز کي اڃا به وڌيڪ سريلو ڪر لاءِ لوهه جي ڪنگ تي رکي آهستي آهستي ڌڪڻ لڳو هاڻي منهنجو آواز اڳئين کان به وڌيڪ سريلو ٿيڻ لڳو.

ٻارو هاڻي مان بلڪل تيار ٿي ويئي هيس، بس مون ۾ لار وجهڻ جي ضرورت هئي جيڪا منهنجي وڃڻ ۾ منهنجي مدد ڪندي آهي آءٌ انهيءَ اوسيئڙي ۾ هيس

ته ڪيڏي ڀل ٿو احمد مون ۾ لار وجهي ته مان ٽن..........ٽن.......... ڪيان مون کي وڄڻ جو ڏاڍو شوق هو.

مون کي لار وجهڻ لاءِ لوهر وڃي هڪ هڏي کڻي آيو ۽ ان هڏيءَ کي هڪ تکيءَ تيشيءَ سان گهڙڻ لڳو. ۽ ٿوري وقت ۾ منهنجي لار گهڙي هڪ سنهڙيءَ ڪڙي ۾ وجهي منهنجيءَ کوپريءَ جي مٿاهين حصي ۾ وجهي ڇڏيائين ۽ مون کي پنهنجي هٿ ۾ جهلي لوڏڻ لڳو ۽ آءٌ ٽن ٽن ٽن ڪرڻ لڳس.

بس پوءِ احمد لوهر اسان سڀني ڇڙين کي ڳنڍ ۾ ٻڌي شهر کڻي آيو ۽ اچي هڪ واڻيءَ وٽ ڏوڪڙن تي وڪڻي روانو ٿي ويو.

بس ٻارو پوءِ مان بازارن ۾ وڪامندي رهيس ۽ اڄ مان هن ڇيلڙي جي ڳاني ۾ ٻڌل آهيان سڄو ڏينهن پئي ٽن.......ٽن ڪريان.

ٻارو اها آهي منهنجي آتم ڪهاڻي.

ملا جي ٽپي ماڻهو

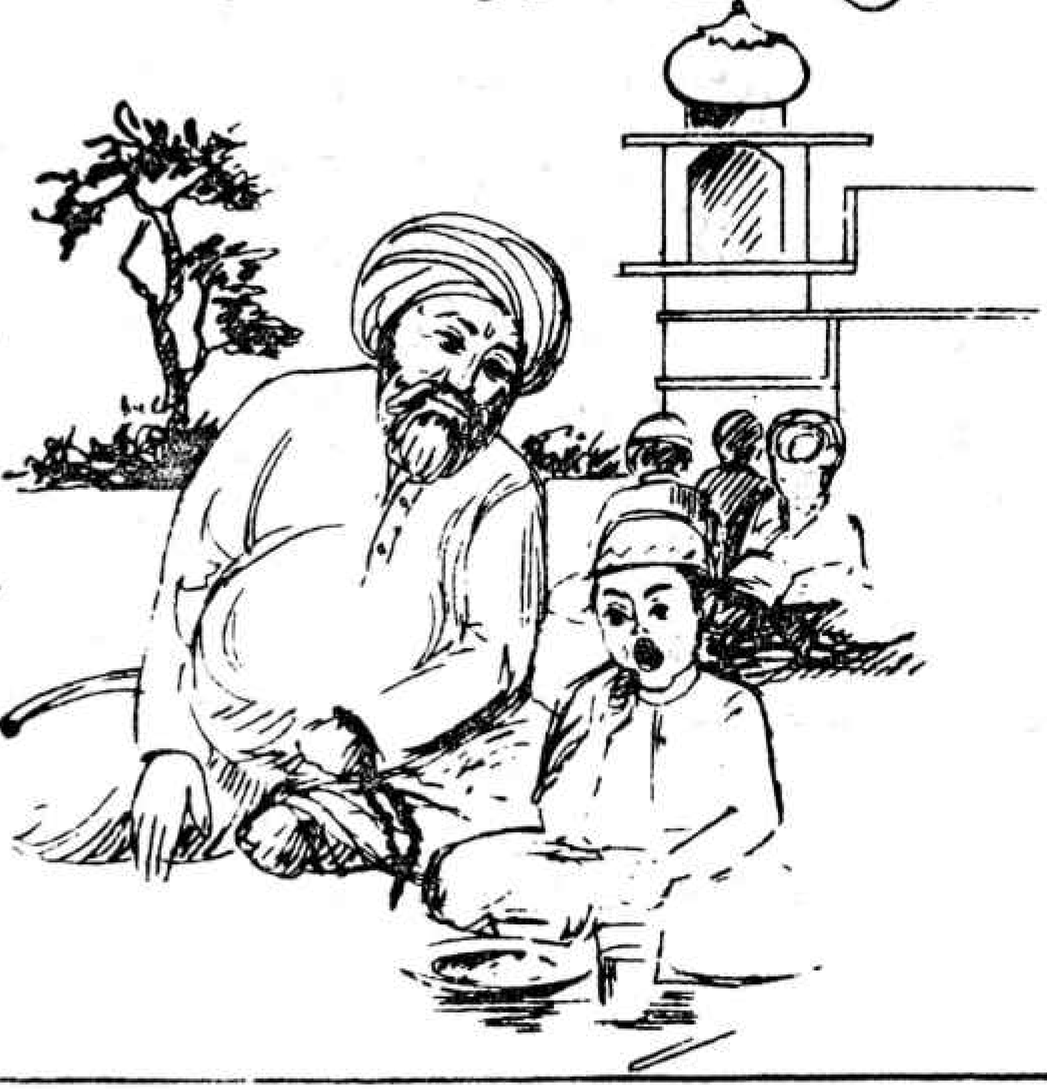

★ چانڊ تي منهنجي جڏهن به نظر پوندي هئي
ته ڪيس سندس مٿي تي هڪ وڏو مانيءَ سان پريل ٿال
ڏسندو هيس ۽ هٿ ۾ هڪ سنهڙي لٺ هوندي هئي
جيڪا هو ڪتن جي ڪاٺڻ جي ڊپ کان ڪڻندو هو
سندس ڏٻرو جسم ململ جي سنهڙي پهراڻ سان ڍڪيل

هوندو هيس، ۽ پيرن ۾ ڇٽين لڳل رٻڙ جي هوائي چپل پاتل هوندي هيس اونهارو هجي يا سيارو مينهن هجي يان طوفان پر جانڻ جو ڪم هوندو هو ته سموري ڳوٺ مان واٽ خدا جون ٽڪيون پني اچي ملان خميسي جي آڏو رکندو هو، جڏهن ملان خميسي جي نظر سڀني طعامن تي پوندي هئي ته سندس واڇن جي ٻنهي پاسن کان گگ وهي اچي سندس ڊگهيءَ ڏاڙهيءَ تي ڪرندي هئي، جيڪو هو پنهنجو هٿ ڏاڙهيءَ تي ڦيري اگهي ڇڏيندو هو. ۽ ڪنهن طالب کي چوندو هو ته ”اڙي ڇورا هي کڻي وڃي منهنجي گهر ڏئي اچ جي هن مان ڇڪيو اٿئي ته خير ڪونهي.“

اهو چئي ملان سڀو طعام طالب کي ڏئي ڇڏيندو هو ۽ فرمانبردار طالب اهو سڀو طعام کڻي ملان جي گهر پهچائي ايندو هو. ۽ پوءِ پاڻ ٽڪيون کائڻ ۾ شروع ٿي ويندو هو، ڪڏهن جي ڪٿي هڪ مانيءَ جي ڊگڙي ڪتي پوندي هئي ته پوءِ ويچاري جانو کي اچي موچڙن سان وٺندو هو ۽ ويچارو جانو مسجد جي حجري ۾ وڃي روئي پنهنجي اندر جو اوٻر ڪڍندو هو.

سال کن اڳ جانوءَ جي ٻانهن اچي سندس پوڙهي پيءَ ملان خميسي جي هٿ ۾ ڏني هئي ۽ ادب سان هٿ ٻڌي چيو هئائينس ته ”سائين هي منهنجو ٻچڙو اوهان جي حوالي ڪريان ٿو، هن کي قرآن شريف جو

حافظ ڪجو بس منهنجي اهائي خواهش آهي، جيئن منهنجو ٻچڙو منهنجي مرڻ کانپوءِ منهنجي قبر تي اچي قرآن جا ختما ڪڍي ته منهنجي آخريت موچاري ٿئي"

ملان خميسي جانوءَ جي پيءُ کي يقين ڏياريندي چيو "چاچا توهان فڪر نه ڪريو اوهانجو پٽ ضرور حافظ ٿيندو"

جانوءَ جي پيءُ جانوءَ کان ڪپڙي جي ڳنڍ وٺي ملان جي اڳيان رکي ۽ پنهنجي ڦاٽل پٽڪي جي پلاند مان ڏوڪڙ ڇوڙي ملان جي تريءَ تي رکيا ۽ چوڻ لڳس "سائين هيءَ منهنجي خرچي اٿو"

ملان خميسي جڏهن ساوا نوٽ پنهنجي هٿ ۾ ڏٺا ته دل ۾ ڏاڍو خوش ٿيڻ لڳو ۽ هيڏاهن هوڏانهن نهاري تڪڙ تڪڙ ۾ پنهنجي پهرياڻ جي پاسي واري کيسي ۾ وجهي ڇڏيائس.

جانوءَ جي پيءُ ملان کان موڪلائي جانوءَ کي نصيحت ڪندي چيو پٽ هاڻي دل لڳائي علم حاصل ڪجانءِ اڄ کانپوءِ تنهنجو ابو تنهنجو استاد آهي، جيئن چوئي تيئن ڪجانءِ" ائين چئي جانوءَ کي پيار ڪري سندس کان موڪلائي ڳوٺ ڏانهن روانو ٿي ويو.

جانو پهرين ته ڪجھ ڏينهن اٻاڪو هوندو هو کيس ابو ۽ امڙ ڏاڍو ياد ايندا هئا ۽ اکين ۾ ڳوڙها ڀرجي ايندا هيس پر پوءِ مدرسي ۾ ٻيا طالب ڏسي سوچيندو هو ته ڇا انهن کي پنهنجا ماءُ پيءُ ڪونه هوندا هي به علم جي ڳولا ۾ هتي آيا آهن اهو سوچي هو پنهنجي

اکين مان ڳوڙها اگهي ڇڏيندو هيو.

جانو هاڻي مدرسي ۾ ٻين طالبن مان گڏ جي شوق سان پڙهڻ لڳو هو. سندس ته دل جي اها خواهش هئي ته مان وڏو ٿي هڪ وڏو آفيسر ٿيان ۽ پنهنجي ديس جي رهواسين جي خدمت ڪريان، پر هن پنهنجون سموريون آسون ۽ اميدون پنهنجي پيءُ جي خوشين تان ننڍپڻ ۾ ئي قربان ڪري ڇڏيون هيون جانوءَ کي اڄ ٻه ملان مار ڪيدي هئي سندس ڏٻري جسم تي سنهڙي ڇهبڪ جا نشان ڏهيا پيئا هئا هو هجري ۾ هڪ ڪنڊ ۾ ويهي سڏڪا ڀري رهيو هيو سندس ڪنن ۾ سندس پيءُ جا چيل اهي جملا بابا، بابا گونجي رهيا هئا: ”پٽ جانو استاد تنهنجو ابو آهي جيئن چوئي تيئن ڪجانءِ“ پر هو اڄ مجبور هيو سندس کي بخار هو ان ڪري جانوءَ ملان کي جواب ڏنو هيو ته سائين اڄ مونکي بخار آهي آءٌ اوهان جي گهر جو پاڻي نه ڀريندس جانو هر روز صبح ۽ شام جو ملان جي گهر جو پاڻي ڀريندو هو جانوءَ جي جواب ڏيڻ تي ملان کيس مار ڪيدي هئي سندس سمورو جسم مار وچان چور چور ٿيو پيو هيو. هو ڪيترا ڏينهن اسان جي گهران ماني وٺڻ ڪونه آيو هو مون کان وڌيڪ ته امان کي فڪر هيو ته جانو الائجي ڇو نه ٿو ماني وٺڻ اچي ڏاڍو سڀاجهو نيگرو آهي ڪڏهن ائين به چوندي هئي ته، جيڪر جانوءَ کي پاڻ وٽ رهايان.

امان ۽ مون اڄان جانوءَ جي ڳالهه ٿي ڪئي سين ته جانو به در کان گهڙيو سندس اهي ساڳيا حال

هئا جيڪي سنڌس جا اک ۾ هوندا هئا پر اڄ سنڌس ٽهڪندڙ چهرو مون کي ڪومائيل نظر اچي رهيو هيو سنڌس اکين ۾ آلاڻ هئي سنڌس من ۾ هڪ وڏو طوفان سمايل هيو هو دستور موجب ڪٽ جي پيرن کان ويٺي جنهن تي امان ماني ونڊيندي هئي.

”ماسي وات الله جي ماني ڏي“ هن نهايت معصوميت سان امان کي چيو. مون کيس ڪٽ تي وهڻ لاءِ چيو.

”نه ياڻو دير ٿي ٿئي، سائين ماريندو“

امان جانوءَ کي ماني ڏيندي چيو ”جانو ڳوٺ ويو هيئن ڇا؟“ ”نه ماسي.“

پوءِ ايترا ڏينهن ماني وٺڻ ڪونه آئين“

امان جو ايترو چوڻ سنڌس اکين مان ڳوڙها ڳلن تان وهندا اچي سنڌس ميريءَ ڪميص تي ڪري اتي جو اتي جذب ٿيندا ٿي ويا.

امان کيس ڳراٽڙي پائي پنهنجي رئي جي پلاند سان سنڌس ڳوڙها ٿي اگهيا ”جانو تون روئين ڇو ٿو“ مون پيار منجهان پڇيومانس.

ٻاڻ سڏڪا ڀريندي چيائين ”سائين مون کي ڏاڍو ماريو هيو ان ڪري مونکي تپ اچي ٿيو“ هو وري روئڻ لڳو. مون کيسي مان رومال ڪڍي سنڌس ڳوڙها اگهيا، پيار ڪندي چيومانس ” سٺا ٻار ٿورو ئي روئندا آهن“

جانو امان کان ماني وٺي مون ڏانهن نهاري مشڪيو ۽ پوءِ اسان کان موڪلائي هليو ويو آءٌ جانوءَ کي

اوسيتائين ڏسندو رهيس، جيستائين هو در جي ڏيڏيءَ مان نڪري ٻاهر هليو ويو.

آءٌ الائجي ڇو اهڙا معصوم ٻار ڏسي اداسي ٿي ويندو آهيان جيڪي گل ٽڙڻ کان اڳ ۾ ئي مڪڙيون ڪومائجي وڃن ٿيون. آءٌ پنهنجي اندر ۾ انهن مائٽن تي ڦٽڪار ڪرڻ لڳس جيڪي انهن معصوم ٻارن جون زندگيون ننڍپڻ کان وٺي ”سفيد پوش ننگن“ جي حوالي ڪري پاڻ کي ڪنڌ جي هيٺان وهاڻو ڏيئي ننڊون ڪندا آهن. انهن جي جذبن ۽ احساسن جو خون ڪندا آهن.

مون پنهنجي ڀاءُ کي ڏٺو جيڪو هاڻي اسڪول مان پڙهي آيو هو. هو اڃا ٻارهون درجو پڙهندو هو اسان کان ماني وٺي منهنجي پير ۾ ڪاٺڻ لڳو.

پنهنجي دل ۾ اهو پڪو پهه ڪيم ته مان جانوءَ کي اسڪول ۾ پڙهائيندس. ڏسان ته ملان خميسو مون کي ڇا ٿو ڪري، منهنجي اڳ ۾ ئي پڙهڻ سفيد پوش شيطان مان ڪاڻ پوندي هئي جو هو معصوم ٻارن کي ابتيون سبتيون ڳالهيون پڙهائي سندن معصوم ذهن خراب ڪري ڇڏيندو هو، پيو وري سڄو ڏينهن پيو ڪوڙا تعويذ لکي ڳوٺ جي اٻوجهه ماڻهن کي پيو ڦريندو هو اسان جي ڳوٺ ۾ هڪ ئي ملان خميسو هيو ان ڪري سمورو ڳوٺ سندس ڏاڍي عزت ڪندو هو سڀ ڳوٺ ورا ڪيس نوڙي ملندا هئا، پر منهنجي نظر پوندي هيس ته سڄو بدن ڪاندار جي ويندو هيم مان ڪيس ٻارن

جي جذبن ۽ احساسن جو قاتل چوندو هيس.

جانو آهستي آهستي مدرسي ڏانهن اچي رهيو هيو بخار ڪيس ڪمزور ڪري ڇڏيو هو اڄ ڪيس ڏاڍي دير ٿي ويئي هئي ڪيس خوف هو ته اڄ مونکي سائين ضرور مار ڪيندو هن پري کان ئي ڏٺو ته سائينءَ مولوي جو مونهن خراب آهي ڪيس پڪ ٿي ويئي ته اڄ خير ڪونهي هن پنهنجي ڏڪندڙ هٿن سان مٿي تان ٽال لاهي ملان جي سامهون رکيو.

ملان هن ڏانهن نهاري چوڻ لڳو "ڪتي جا ڦر ايتري دير ڪٿي هئين هن امالڪ سندس منهن ۾ چنبو وهائي ڪڍيو ۽ چوڻ لڳس "ٽري وڃ منهنجي نظرن اڳيان" ملان جي زوردار چنبي لڳڻ ڪري هو ٽيڙ کائيندو ٻاهر نڪري ويو ڪيس سندس ساٿي جيڪي ساڻس مدرسي ۾ گڏ پڙهندا هئا سي ڪيس ٻانهن مان وٺي هجري ۾ وٺي ويا هو هڪ ٻئي ڏانهن چپ چاپ نهاري رهيا هئا. هو سڀ ملان جي ظلم جا ماريل هئا سڀني جي ٻنين تي ملان جي مار جا نيشان هئا هو صبر سان ملان جون مارون کائيندا پئي رهيا پر سندس سامهون ڪجهه نه ٿي سگهيا. جانڻ کي ڏاڍو بخار هيو سندس جسم سڄو ٿڙڪي رهيو هو خشڪيءَ وچان زبان ٻاهر نڪري آئي هيس هو رکي رکي چئي رهيو هو "ابا. ..ابا....امان....ابا ....امان" اهي لفظ چئي وري خاموش ٿي ٿي ويو.

ايتري ۾ ملان ٻاڙيءَ جا دٻا کڻي آيو ۽ چوڻ لڳس

”اڙي ڇورا اڃان ٻڌو پيو هوندي ڇا، وڃ وڃي گهر جو پاڻي ڀر ڇورا حرام جون مانيون کائي کڻي پيٽ وڌو اٿئي“

هو ملان کي ڪجهه چئي نه سگهيو صرف پنهنجون ڳوڙهن سان ڀريل اکيون کڻي ملان ڏانهن ڏسڻ لڳو هن جون اکيون التجا ڪري ملان کي چئي رهيو هيون

”سائين اڄوڪو ڏينهن ڇڏيو مون کي بخار آهي.“

”ڇورا ٻڌين ڪونه ٿو ڇا“ ملان وري هن جي ٻانهن ۾ بيدرديءَ سان پنهنجو هٿ وجهندي چيو.

”سائين....سائين“ هن ڪجهه چوڻ ٿي گهريو پر وري سندس مار جي خوف کان خاموش ٿي ويو.

”اڙي حراميءَ جا ڦر اٿين ٿو يا ڪٿان موچڙو“ موچڙو پير مان لاهي آلر ڪندي چيو.

هن موچڙن جي ڊپ کان پنهنجا ٻئي ڏڪندڙ هٿ دٻن ۾ وجهي مدرسي مان ٻاهر نڪتو. هو هلي نٿي سگهيو سندس ڄنگهيون هلڻ کان جواب ڏيئي بيٺيون هيون پر هو ملان جي مار جي ڀو کان تڪڙو تڪڙو گهر ڏانهن وڃڻ لڳو. سج جي تپش جي ڪري سندس مٿو چڪرائڻ لڳو. هو وڃي زمين تي ڪريو ۽ بيهوش ٿي ويو سندس دوست (طالب) کيس کڻائي مدرسي ۾ آيا.

ملان کيس ڏسي چوڻ لڳو ”ڪتي جو پٽ مڪر ٿو ڪري“ اهو چئي ڇپن ۾ پڻ پڻ ڪري هجري مان ٻاهر نڪري ويو سندس ساٿي کيس ماڪڙ وانگر چمبڙي

ويا جانوءَ کي سڀئي طالب ڏاڍو پيار ڪندا هئا هو سڀئي کان عمر ۾ ننڍو هيو. هو ملان کي ڪجهه به چئي نه سگهيا ڪين اهو خوف هيو ته متان اسانجو به موچڙن ان نور نه وڃائي ڇڏي.

هنن جي اکيان اڃا هيءَ تازو واقعو ٿـي گذريو و جـو ساجوءَ کـي مـلان رسيءَ سان ڇـوکنيو ٻڌي وڻ ۾ ٽنگي کيس ڏاڍي مار ڏني هئي ويچاري ساجو جو هڏهڏ نيٽ جي لڪڻ سان ڪٽيو هئائين. ويچارو ساجو ڪيترا ڏينهن هڪ کٽ تي پيو هو، ساجوءَ جو ڏوهه صرف اهو هو جو هن هڪ ڏينهن دل جهلي ملان کي چيو هـو تـه ”سائين اوهان فڪر جي ماني گهر ڏانهن نه ڏياري موڪليو اوهان ماني اسان طالبن کي ٿوري ٿا ڏيو انهن جو پيٽ نه ٿو ڀرجي هو بکيا سمهي رهن ٿا“

بس ساجوءَ جو ايترو چوڻ ملان کي ڄڻ ڪکر چمبڙي ويئي، ۽ اهڙي ته سکيت ڏنائينس جو هميشه لاءِ اٽ تي ويو.

جانڻ کي اڃا بخار هو پـر ملان جي خوف کان ٽان مٿي تي رکي واٽالله جي ماني وٺڻ لاءِ روانو ٿي ريو هو بخار جي ڪري ايترو ته ڪمزور ٿي ويو هو جو سندس جسم جا هڏا به نظر اچي رهيا هئا هو هلي ٿي سگهيو، ٿاهو ڪاٿي اسان جي در واري چانوٽ تي ڪريوءِ چانوٽ سندس اچي وات ۾ لڳي هڪ زوردار دانهن ڪيائين ”امان مان مري ويس.“

سنڌس وات مان رت وهڻ شروع ٿي ويو.

جاڻ جي زوردار دانهن ٻڌي مان يڪدم ٻاهر نڪري آيس کيس کڻي اچي کٽ تي ليٽايومانس سندس سڄي خميس رت ۾ ڳاڙهي ٿي وئي هئي امان جي اکين ۾ ڳوڙها پرجي آيا هئا جيڪي هن پنهنجي رئي جي پلاند سان اگهي ٿي ڇڏيا هوءَ جانوءَ کي تمام گهڻو پيار ڪندي هئي مان اندر جو اندر ۾ ملان خميسي کي گاريون ڏيڻ لڳس اهڙي ته ڪاوڙ اچي ويم جو چيم آءٌ هاڻي جو هاڻي ٿو وڃي مدرسي مان ڊوڙائي ڪڍانس

امان مونکي سمجهايو تڏهن وڃي ماٺ ڪيم، جانوءَ جي نرڙ تي هٿ لائي ڏٺم بخار تمام تيز هو. امان سندس پيشانيءَ تي پاڻيءَ مان پجائي پٽيون رکڻ لڳي جيئن بخار هلڪو ٿئيس. مون پنهنجي ننڍي ڀاءُ کي چيو ته وڃي انهيءَ ملان نڳ کي ٻڌائي اچي ته جانوءَ جي حالت خراب آهي ملان کي وڃي منهنجي ڀاءُ ٻڌايو ملان ٻڌي چيس ته "ازي ڇورا ٻوءِ مون ڏي وري ڇو آيو آهين وڃي سندس مائٽن کي ٻڌائي اچو."

مون واري ڀاءُ جڏهن مون کي ملان جا ڇيل لفظ ٻڌايا ته منهنجي بدن تي ڪيليون چنبڙي ويون اهڙي ڪاوڙ اچي ويم جو سوچيم ته هاڻي جو هاڻي ٿو وڃي ڏينهن جا تارا ڏيکاريانس. وري به امان جي سمجهائڻ تي ڪاوڙ کي ڍلو ڪري ڇڏيم.

جانوءَ اکيون کولي ڇت ۾ نهارڻ لڳو ۽ ٻوءِ

ڪمري جي چئني طرفن ڏانهن حيرانيءَ مان نهاري چوڻ لڳو ”امان.... امان.... ابا، بس پوءِ روئڻ ۾ شروع ٿي ويو. امان ۽ منهنجي سمجهائڻ کان پوءِ روئڻ بند ڪري ڇڏيو هئائين. امان سندس ڳلن تان ڳوڙها اگهيا ٿي جيڪي سندس اکين مان وهي رهيا هئا.

”ملان ڏاڍو ظالم آهي، آءٌ انهيءَ وٽ ڪونه پڙهندس“ هو وري سڏڪا ڀرڻ لڳو ”تون ملان وٽ نه پڙهجانءِ“ مون کيس پيار ڪندي چيو.

”آءٌ ڳوٺ ويندس ڀائو مون کي ڳوٺ وٺي هلندين آءٌ هتي ملان وٽ نه پڙهندس“ مون سندس اکين ۾ پنهنجون اکيون ملائي ڏٺو مون کي محسوس ٿيو سندس اکيون مون کي التجا ڪري رهيون هيون ڄڻ مون کي چئي رهيون هجن ”ڀائو مون کي پنهنجي ڳوٺ ڇڏي اچو“ هو مون ڏانهن معصوميت مان نهاري رهيو هو

مون سندس مٿي تي پيار منجهان پنهنجو هٿ ڦيريندي چيو ”جانو تون اسان وٽ رهندين مان توکي اسڪول ۾ پڙهائيندس.“

جانو اسڪول جو نالو ٻڌندي ئي سندس چپن تي مرڪ تري آئي هن جو بخار آهستي آهستي گهٽجڻ لڳو سندس چهرو گلاب جي گل جيان ٻهڪڻ لڳو. سندس من جي مراد پوري ٿيڻ واري هئي، جيڪا هو سالن کان وٺي پنهنجي اندر ۾ سانڍيندو آيو هو.

هن وري پنهنجي دل کي آٿت ڏيندي چيو ”ڀائو

سچ توهان مون کي اسڪول ۾ پاڙهيندا“

مون ڪنڌ لوڏي هائو ڪار ڪئي ماڻس

اهو ٻڌي امان ڏاڍي خوش ٿي هن جانوءَ کي پنهنجي ڇاتيءَ سان لائي ماءُتا وارو پيار ڏيڻ لڳي، هو ٻئي ڏينهن جو انتظار ڪرڻ لڳو ته آءٌ سڀاڻي اسڪول ويندس هو هر هر سج ڏانهن نهاري رهيو هو ته ڪيڏي مهل ٿو لهي.

مون سندس کي پهرين درجي جو ڪتاب ۽ هڪ فرهي ڏيندي چيو ماڻس ”جانو اچي هي وٺ ڪتاب ۽ فرهي“

هو ڪتاب ۽ فرهيءَ کي پنهنجي هٿ ۾ ڏسي ڏاڍو خوش ٿيڻ لڳو ٻئي ڏينهن وڃي اسڪول ۾ داخل ڪريو ماڻس هاڻي منهنجي ڀاءُ سان گڏجي روز اسڪول وڃڻ لڳو.

پورو ٿيو.

SOORIH SINDHI ADAB

پرواني سيوهاڻيءَ جا ڇپيل ڪتاب

- ٨٣ جا ٽي ناٽڪ
- تماشو
- پکين جي ديس ۾
- چنڊ چڪور

—— × —— × ——

اينڊڙ ڪتاب

- منهن جو ننڍپڻ
- منهنجون يادون
- هلو ته هلون چنڊ تي

SOORIH SINDHI ADAB

پرواني سيوهاڻيءَ جي نگراني هيٺ

ٻارن جو ادبي
۽
معلوماتي رسالو

سُرهاڻ

پاڻ پڙهو ۽ پنهنجن دوستن کي پڙهايو

هن ٻارن جي رسالي ۾ دلچسپ ٻاراڻو
ادب شامل آهي

گهرائڻ لاءِ سرهاڻ ڪتابي سلسلو سيوهڻ

SOORIH SINDHI ADAB

*

پيرو انو سيوهاڻي، اديب نالو.
منظور علي سيرڙو، ابا ڏو نالو.
سيرڙا واري الهڙ جا اُليا ڏنڙوار،
جو ادبي محاذ تي لڳاتار جدوجهد جاري.
رسالا بيان ۽ ”مڪتب“ جو سبوت، جو وٽ
سٽ ڪٽ ڏن وڏيو ڪاميابيون.
اُنهن جماعت پڙهڻ ساٿ ڇڏي ويئي.
هو سنڌلر شاگرد سڏائي خوشي محسوس ڪري
لو ڏيئي ڏهڪي لڳاتار سرگرم عمل ڏسي
سرهو ٿيان ٿو.
هن نئين/ وڏي، آئل/ آئيل اسان جي
سيوهاڻ ڀاري ادب کي واسي رهي آهي.
سنڌين سنڌي جي خزانو پرينج سڀن جي
روشنيءَ ڏيهوا ڏيئن وڌنديا رهي
ٿي.

استاد بخاري.
عرب آباد- دادو
18/11/89

Soorih Sindhi Adab

جي لهوارو لوڪ وهي ، تون اوچو وهه اوڀار

SAHIB KHAN “SOORIH” MIRANI

0344 3919786 & 0300 3404488